

Ladonja

VJERSKI INFORMATIVNO-KULTURNI LIST | 12/383 | GODINA XXXVI | CIJENA 10 KN

PROSINAC 2017.

ČESTIT BOŽIĆ I SRETNA 2018. GODINA!

Poštovani čitatelji,

dopustite mi da vam najprije od srca, uime cijelog uredništva Ladonje, zaželim čestit Božić. Nadam se da smo se dostoјno pripremili na blagdan Isusova rođenja tijekom vremena došašća koje je iza nas. I ove nas godine raduje činjenica da su u mnogim našim župama i crkvama Zornice bile jako dobro posjećene. To ipak govori o svijesti i dosljednu stupu vjernika da se ne podlegne samo blještavilu vanjštine i izvanjskom ozračju Božića, već da stvarno doživimo Božić kao dar našem duhovnom i vjerskom životu. Sigurno ima mnogo onih koji su u strci i žurbi predblagdanskoga vremena ipak našli vremena za pravu duhovnu obnovu u sakramentu svete ispovijedi. Jako volimo isticati da je Božić blagdan obitelji, što ponekad svodimo na prebogat i preobilan obiteljski stol. Božić je, ipak, puno više od toga. Nema te hrane ni delicija koje mogu nadomjestiti ljubav, strpljenje ili poštovanje koje smo pozvani podijeliti

IMPRESUM

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač:

Biskupski ordinarijat Porečke i Pulsko biskupije

Glavni urednik: Vilim Grbac

Zamjenik glavnog urednika: Željko Mrak

Uredništvo: Blaž Božnjaković, Vilim Grbac, Ilija Jakovljević, Tomislav Milohanić, Željko Mrak

Adresa uredništva:

Dobrilina 6, 52000 Pazin, tel: 052/624-342,
ladonja@biskupija-porecko-pulsko.hr
ladonja@josipturcinovic.com

List izlazi 12 puta godišnje

Grafičko oblikovanje i priprema: David Ivić

Tisk/Nakladnik:

Josip Turčinović d.o.o., Pazin

IBAN HR7023800061147003243

Devizni račun

ESB: CHR22 70010000-09166144

IBAN: HR7324020061100107336

SWIFT ESBC HR 22

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovnica: Čestit Božić!

sa svojim bližnjima. Ako je Sin Božji Isus Krist postao čovjekom iz ljubavi prema čovjeku, zar to nije onda zadatak i svakoga od nas da upravo zbog te ljubavi oplemenjujemo svoj život i živote svojih bližnjih, dobrotom i služenjem. Evanđelje nam sv. Ivana svjedoči: „...Svetlo istinsko koje prosvjetljuje svakog čovjeka dođe na svijet; bijaše na svijetu i svijet po njemu posta i svijet ga ne upozna. K svojima dođe i njegovi ga ne primiše, a onima koji ga primiše, podade moć da postanu djeca Božja.“ Vjerojatno smo ovih blagdanskih dana shvatili da su silne lampice i raznorazna svjetla koja krase naše gradove, naše crkve i naše domove ustvari simbol pravoga svjetla, a za nas je to svjetlo Isus Krist. To se svjetlo ne zaustavlja samo na jaslicama, već to svjetlo oplemenjuje život jedne Marije Magdalene koja vidi novi smisao svoga života. To svjetlo Mateju, cariniku, pokazuje što znači odazvati se novome životu. To svjetlo Petru, u prihvaćanju i oprštanju, označuje stav i opredjeljenje za novi život. Konačno, to se svjetlo najbolje vidi na Kalvariji, kada sviće zora Isusova uskrsnuća. Ako tako doživljavamo Božić i božićno vrijeme, onda znači da je Isus stvarno došao k svojima i da su ga njegovi primili. Stoga valja na pravi način iskoristiti ovo od Boga dano vrijeme da poravnamo puteve koji nas povezuju s našim bližnjima da svojom blizinom, požrtvovnošću i razumijevanjem dono-

simo svjetlo, posebno tamo gdje vladaju tama, nerazumijevanja, osamljenosti i besmisao današnjega vremena. To je dioista zadatak nas kršćana kojima Božić nikada nije bio samo lijepa svečanost i zabava već prigoda da Bogu svojim životom zahvalimo na daru neizmjerne ljubavi, na daru utjelovljenja. Iza nas je još jedna građanska godina. I tu smo godinu u našoj mjesnoj Crkvi nastojali obilježiti važnim obljetnicama iz njezine povijesti. Noseći važne i korisne poruke iz ove godine, zakoračujemo u novo vrijeme koje nam Bog daruje. I koliko god slavili i radovali se dočeku nove godine, ipak će se sve svesti na promjenu kalendara na zidovima naših domova. Ali i to može biti prigoda da budemo svjesni onih lijepih riječi molitve koju molimo na staru godinu: „Bože, prošli su milijuni godina, mene nije bilo. Milijuni će proći kad mene ne bude. Negdje u sredini par je godina kad je i za mene na ovoj zemlji dan. Hvala ti za taj komad vremena.“

Taj komad vremena, poštovani čitatelji, nastojimo što dostoјnije proživjeti. Stoga pokušajmo iza sebe u staroj godini ostaviti barem neku od svojih zlih sklonosti ili neku svoju lošu naviku i započnimo novu godinu kao novi ljudi.

S tom željom, poštovani čitatelji Ladonje, još vam jednom želim čestitati Božić i molim obilje Božjega blagoslova u novoj 2018. godini.

Austrijska BK pokrenula aplikaciju „Vjerovati. Živjeti“

BEC U ovim danima došašća Crkva u Austriji pokrenula je novu aplikaciju „Vjerovati. Živjeti“, javlja talijanska katolička novinska agencija SIR. To je, kako se objašnjava na službenoj mrežnoj stranici www.glaubenleben.at, „svakodnevni duhovni pratitelj tijekom cijele liturgijske godine: Evanđelje, sveci dana, raspored misa u čitavoj Austriji i mreža molitve predstavljaju središnji sadržaj aplikacije“. Aplikaciju je razvio Odbor za medije Austrijske biskupske konferencije u suradnji s austrijskim biskupijama a namijenjena je svim korisnicima mobilnog uređaja. Korisnici aplikacije mogu postati dijelom digitalne molitvene mreže. Naime, svaki korisnik može u za to predviđenu rubriku „Netko moli za vas“ upisati molitvenu nakanu na koju želi da mole ostali korisnici, koji mogu izdvojiti vremena za molitvu. „Postoje mnoge molitvene aplikacije, ali ovom našom ponudom se prvi put daje stvarna mogućnost formiranja zajednice vjernika na digitalnoj mreži“, rekao je voditelj za komunikacije Austrijske biskupske konferencije Paul Wuthe. Aplikacija također nudi uslugu pretraživanja božićnih liturgijskih slavlja diljem Austrije. Korisnicima su na pametnom telefonu dostupni raspored misa, žive jaslice ili raspored koncerata. (IKA)

BOŽIĆNA PORUKA BISKUPA KUTLEŠE

Draga braćo i sestre,

Bog je u mnogim prigodama dao siromasima neke posebne znakove svoje pažnje: čak ih je izabrao, radije nego druge da budu bogati vjerom i baštinici njegova kraljevstva. Kad je Bog poslao svog Sina na svijet, poslao je anđela da objavi vijest o njegovu dolasku. Ali kome je poslao anđela? Herodu ili glavarima svećeničkim? Ne, već siromašnim pastirima, koji su, zbog sigurnosti ovaca, danonoćno bdjeli. Bog je odlučio povjeriti svoju veličanstvenu vijest grupi pastira bez društvenog statusa i koji nisu imali pravo glasa u zajednici. Pastiri su čuli glas da pronađu dijete nakon čega se vraćaju svome zanimanju. Koliko nam je poznato to nije promijenilo njihove živote nego su i dalje ostali pastiri. Možemo se zapitati zašto je Bog odabrao reći svoju najvažniju vijest onima koji su nepismeni i na rubu društva?

Bog je otkrio Isusovo rođenje pastirima da bi posramio mudre i jake. Bog otkriva takve vijesti pastirima u skladu s Pavlovim naukom: „Lude svijeta izabra Bog da posrami mudre, i slabe svijeta izabra Bog da posrami jake“ (1Kor 1,27). Netko može reći da farizeji i pismoznanci nisu bili svjesni da ih se posramilo! Da, točno je, to nisu znali ni najmudriji, ni najjači, ni najugledniji na svijetu. U vlastitim očima nisu poniženi, ali u Božjim očima jesu.

Bog je objavio Isusovo rođenje pastirima da bi im donio radost. Ono što je donijelo pastirima radost nije rođenje djeteta po sebi nego rođenje Mesije. Anđeo je rekao da je ta vijest „velika radost za sav narod“ (Lk 2,10), ali je naglasio „danasm vam se u Davidovu gradu radio Spasitelj – Krist, Gospodin“ (Lk 2,11). Bog je poslao svoga Sina da bude Spasitelj svijeta a mnogi ljudi su ignorirali njegovo rođenje. Isto tako je i danas. Ako smo primatelji njegovog milosrdnog spasenja, to je za nas velika radost. Nismo zasluzili biti spašeni, ali Bog nam se objavio da bismo bili radosni i da bi nas spasio.

Bog je objavio Isusovo rođenje pastirima zbog Marije i Josipa. Sjetite se kako su Marija i Josip primili vijest preko andeoskog glasnika. Bili su mladi, a andeosko pojavljivanje je bilo rijetko. Marija je mogla odbiti božanski dogovor. Oboje su mogli odbiti vizije kao nestvarne snove. Ali oboje su prihvatali anđelovu poruku i poslušali Gospodina. Kada su pastiri pri-povjedili svoje iskustvo, „Marija u sebi pohranjivaše sve te događaje i prebiraše ih u svome srcu“ (Lk 2,19).

Svjedočanstvo pastira potvrđilo je Mariji i Josipu ono što su oni iskusili.

Razmislimo o djelovanju Božje milosti u našem životu. Svatko je od nas donio neku važnu odluku u životu a nakon toga doživjeli smo znak Božjeg djelovanja. Ako slijedimo Božju volju, ne trebaju nam drugi znakovi potvrde nego pronalazimo utjehu u onim milosnim Božjim darovima.

Bog je objavio Isusovo rođenje pastirima radi sebe. Podijelivši radost rođenja svoga Sina s nekoliko pastira i potvrdivši Mariji i Josipu ono što su oni već znali, Bog je primio slavu i hvalu od njih. Svi koji su čuli pastire, divili su se onomu što su im rekli zatim su se pastiri vratili hvaleći i slaveći Boga. Bogu je donijelo radost što je priuštio radost pastirima. Kada Bog djeluje to čini radi naše radosti i koristi, i na kraju za svoju vječnu slavu. Koliko slave i hvale dajemo Bogu ovog Božića?

Dok se radujemo novoj godini punoj prilika, sjetimo se da sve što Bog čini, čini za našu radost, našu korist i napokon za svoju slavu.

Neka je svima sretan i blagoslovjen Božić, neka svatko osjeti dodir Krista, Spasitelja, za kojim čezne ljudsko srce, neka On u svima nama pobijedi svako zlo i grijeh, nepravdu i nemir, neka svima ispunji srce mirom i dobrom voljom!

Svim vjernicima, kao i svim ljudima dobre volje, od srca želim čestit i blagoslovjen Božić i sretnu Novu godinu.

✠ Dražen Kutleša

Kako su mudraci postali radosni?

S vake godine u Božićno vrijeme razmatramo o likovima pastira i mudraca koji se prvi dolaze pokloniti Isusu. Njihovo je traženje neiscrpan primjer i ogledalo našega traganja za Bogom. Iako su likovi ocrtni simbolički i slikovito, u tekstu čitamo vrlo konkretnе i jasne upute za svakoga od nas, za svakoga čovjeka koji traži Boga. Matej je s vrlo malo riječi opisao mudrace i njihov susret s Isusom, njegovim roditeljima i tadašnjim izraelskim kraljem Herodom. No,iza toga kratkog opisa stoje duboko iskustvo i jasno svjedočanstvo. Grčka riječ „magoi“ ili latinska „magi“ dolazi od perzijske riječi „magos“, a odnosi se na zvjezdoznaca i/ili svećenika u nekoj staroj srednjoistočnoj religiji. U tradiciji su mudraci poznati još i kao tri kralja, Gašpar, Melkior i Baltazar. Mudraci, piše Matej, dolaze s istoka, koji simbolički označava kolijevku civilizacije, prostor gdje se rađaju kulture. Na put prema Betlehemu krenuli su zato jer su na nebu uočili nešto posebno, i sami prema Matejevu evanđelju kažu: „Gdje je taj novorođeni kralj židovski? Vidjesmo gdje izlazi zvijezda njegova pa mu se dodošmo pokloniti.“ (Mt 2,1) Vidjeli su novu zvijezdu na nebu.

Posvećeni ljepoti

Poput crteža u slikovnici, Matej nam ričeju „magoi“ otkriva mudrace kao osobe koje su svoj život posvetile promatranju neba. Dakle, oni nisu zvijezdu vidje-

li usput ni slučajno, naprotiv, pažljivo su promatrali nebo, izučavali kretanje nebeskih tijela, poznavali svakodnevne mijene sazviježđa te su zahvaljujući svom bogatom znanju i iskustvu znali prepoznati izvanrednu pojavu – jednu novu zvijezdu koja ih posve zaokuplja. Mudraci s Istoka simboliziraju čovjeka koji se vodi idealom ljudskoga uma što želi proniknuti u tajne i ljepote svijeta. A zvijezda je simbol ljepote, uzvišenoga i vječnosti.

Zov trbuha ili zov ljepote?

U srcu mudraca postoji žudnja za ljepotom, kao i u srcu svakoga čovjeka. No, između čovjeka i ljepote može se ispriječiti neprijatelj, u njegovim željama i požudama za prizemnim stvarima. Pavao ih je, primjerice, opisao kao „trbuh“. Čovjek mora odlučiti što će slijediti i služiti. Pavao jasno razlučuje dvije krajnosti: čovjek može služiti ili Bogu ili „svom trbuhu“. (Rim 16,18) Štoviše, čovjeku vlastiti trbuh može postati bog „jer misli na zemaljsko“. (Fil 3,19) Mudraci, kako ih opisuje Matej, razlučuju prioritete u svom životu: oni nisu bili poslušni svom trbuhu, zemaljskim i prolaznim užitcima, nego uzvišenoj ljepoti i vječnosti, dobroti i ljubavi. Na njihovu je horizontu blistala samo jedna zvijezda. I to je prvi njihov korak prema Bogu.

Poslušnost

Drugi korak koji mudraci čine jest doslovno – korak! Oni kreću na put. Vidješi tu novu zvijezdu, ne ostaju na dalekom Istoku i ne čekaju pasivno i tromo da im se dogodi znanje. Ljepota za njih postaje poziv na izlazak, na daljnje traženje. Zvijezda u daljinu stoji kao „mamac“, kao zov, na koji se mudraci poslušno odazivaju. Ljepota ih je pozvala i oni su krenuli. I opet čitamo simboliku: drugi je korak moguć samo ako je čovjek – poslušan ljepoti, ako prizna da postoji nešto veće od njega u službu čega vrijedi staviti svoje talente i traženje. Tada ljepota postaje mjerilo za njega. U protivnom, pokušat će sebe učiniti mjerilom ljepote. Ako te ljepota pozove, moraš krenuti kako bi rastao u znanju.

Radost susreta

Ova tri evanđeoska tražitelja, prateći zvijezdu, nakraju susreću Boga i čovjeka. Krenuli su promatrajući predmet, nebesko tijelo – krenuli su jer su vidjeli nešto lijepo. Nakraju, pronašli su više nego su tražili, pronašli su – Nekoga, Boga u liku djetešca. Pronašli su Osobu i susreli je: Njegova je prisutnost prožela njihove duše. I u tome je smisao traženja: sva ljepota i uređenost svijeta moraju nas voditi prema Osobi koja ga je stvorila. Tada ljudska duša, kad otkrije prisutnost Božju, u susretu s Njime uživa radost za koju je stvorena. I tako su mudraci, tražitelji, postali radosni ljudi.

SAMOUBOJSTVO: KAKO GA VRJEDNOVATI?

Može li se na ikoji način opravdati samoubojstvo generala Praljka? Kako na ovakav dramatični čin gledati sa stanovišta Crkve i kršćanske etike? Pitanja su opravdana prvenstveno stoga jer znamo kakav je bio vjekovni stav Crkve u slučajevima oduzimanja vlastitoga života. Život je Božji dar koji je čovjeku darovan da njime upravlja, da ga štiti i njeguje pa se zato čovjek ne može postaviti kao absolutni i jedini gospodar i vlasnik svojega ili tudega života. Sve ono što poduzimamo kako bismo nagrdili ili drastično oštetili svoj ili tudi život, ili ga čak prekinuli, uvreda je nanesena Božjem daru. Kako onda možemo opravdati jedan čin koji se na prvi pogled čini kao izraz temeljne nezahvalnosti prema Bogu za darovani dar života? Zato je potrebno ovdje jasno naglasiti neke temeljne postavke, ali i razlike.

Je li samoubojstvo uvijek samo individualni čin?

Crkva je polazila od teze da je svaki čin samoubojstva istinski moralni čin, tj. učinjen slobodno, svjesno i voljno. Naravno, ovakav nauk nije iza sebe imao mnogostrukre spoznaje drugih znanosti, kao što su psihologija, sociologije, razne druge pozitivne znanosti. Književnik Hermann Hesse opisuje čovjeka koji odluči učiniti suicid kao nekoga tko sebe smatra izloženim i ugroženim, kao da stoji na najužem vršku grebena gdje bi bio dostatan mali udarac izvana ili sitna slabost iznutra da izazove njegov pad u prazninu. Mlađi teolog koji je prije nekoliko godina obavio istraživanja na ovu temu, zaključuje svoj rad tvrdnjom kako je ključni trenutak koji je prevagnuo u odluci o samoubojstvu bio absolutni nedostatak vjere u samoga sebe. To je, dakle, onaj greben s kojega čovjek odluči strovaliti samoga sebe. Problem je u tome što mi svi zajedno promatramo samo taj zadnji greben, analiziramo stanje čovjeka koji stoji na tom grebenu ili je već s njega pao. No, put do tog grebena bio je dug, vje-

rojatno protkan nepravdom, nebrigom drugih, samoćom. I zaključuje kako se ni za jednoga ispitanika koji je pokušavao suicid ne može sa sigurnošću reći da je to bio istinski moralni čin. Ili je nedostajala sloboda jer je čovjek nečim bio ograničen ili svijest o onome što čini, a i volja je bila ograničena stanjem u kojem se dotični našao. Ali postoji još nešto.

Je li samoubojstvo uvijek samo individualni čin?

Naime, samoubojstvo je, osim što je izraz nezahvalnosti Bogu, promatran kao čin ekstremnoga egoizma. Prekidom vlastitoga života pojedinac zajednicu okrnuje i osiromašuje u segmentu onoga „ljudskog kapitala“ koji čini istinsko bogatstvo svake zajednice. I tu moramo naglasiti da je samoubojsvo shvaćeno samo kao individualni čin, tj. kao da čovjek sebi oduzima život samo zato jer brine jedino o sebi, samoga sebe hoće poštovati nekih životnih problema ne mareći za to što će time zajednica izgubiti i koje će posljedice taj čin u njoj uzrokovati. No, je li tome baš tako? Možemo li sa sigurnošću reći da svatko počini suicid samo zato jer misli samo na sebe? Kako onda vrjednovati samoubojstvo jednoga Jana Palacha koji samoga sebe spaljuje na trgu kako bi svjetsku javnost upozorio na kršenje ljudskih prava? Na neki se način žrtvovao radi dobra drugih ljudi. Više je nego jasno, dakle, da postoji određena i bitna razlika između samoubojstva učinjenoga samo poradi sebe i onoga učinjenoga radi dobra drugih. Iako je vjerojatno da se ova dobra, npr. poštovanje ljudskih prava, u principu može postići i na bezbolniji način, možda na duže staze, nije rečeno da je svatko, poput Jana Palacha, toga svjestan i u to uvjeren. On taj dramatični čin nije učinio jer je bio nezadovoljan samim sobom, jer je imao nepremostivih životnih problema, nego zato da svijetu uputi poruku kako je nepoštivanje prava čovjeka ogroman

problem u svijetu koji se oglasio na vapaje obespravljenih.

Slučaj generala Praljka

U kontekstu rečenoga kako vrjednovati čin generala Praljka? Čovjek koji je u životu doživio mnogo toga, prošao nebrojene teškoće, zar je kod njega bio prisutan samo psihički problem što nije mogao podnijeti zatvorsku kaznu? Vjerujem da je i on tim činom htio odaslati neku poruku. Vjerojatno nije htio reći samo to kako je on osobno nevin glede zločina za koje ga se optužuje. Htio je upozoriti na absurdnost jednoga pravosuđa koje nastojanja jednoga naroda da se obrani od agresije smješta u kontekst tzv. udruženoga zločinačkog pokreta. Težnju za obranom vlastitoga doma i za slobodom definira se zločinačkim pokretom! U jednom njemačkom istraživanju na pitanje je li poštivanje čovjekove slobode važnije od očuvanja gologa života, čak 78 % ispitanika, dakle, ljudi koji su pokušali suicid, slaže se s tom tvrdnjom. Samo se 9 % ne slaže s tom tvrdnjom. Je li i general Praljak bio toga mišljenja? Ne znamo. Upravo zbog toga degutantno djeluju politikantski pokušaji omalovažavanja takvoga čina, kako u medijima, na ulici ili čak u hrvatskom Saboru. Očekivali bismo barem malo poštovanja. Crkva sigurno neće nijedan čin samoubojstva, bez obzira zbog kojih je razloga učinjen, uzdizati kao primjer koji valja slijediti. Svjesna je da svaki takav čin ne govori samo o tome kakva je osoba koja ga je počinila, nego još više govori o drugima, o nama, o problemima ili nepravdama s kojima svakodnevno živimo i premalo se trudimo da ih nadvladamo.

SA SILNIM VAPAJEM I SUZAMA

Uposljednje vrijeme čutim veliku radost. Mnogo sam se žalio i „plakao“ u ovoj kolumni pitajući „sa silnim vapajem i suzama“ (Heb 5,7) da se pokažu naši katolički intelektualci, kulturnjaci, zdravstveni radnici, povjesničari... Da ih vidimo, čujemo, da znamo da ih imamo, da postoje, da su živi, da su uopće rođeni. Stvarno sam snažno osjećao njihov nedostatak u javnom prostoru. Pogotovo organiziranu prisutnost koja je puno jača od „iskričavih pojava“ pojedinaca. Izgledalo je da mi katolici nemamo odgovor na protuvjerski i sekularistički mentalitet kojim je javnost zaražena pa je izgledalo da ništa drugo i ne postoji. Da rade samo sekularisti – i to, često, baš, naopako! Naime, nametanje u medijima samo jednoga pogleda na svijet sa svim njegovim izvedenicama guši kreativnost i slobodu, stvara depresiju i beznađe. Sretan sam jer se sve više na „sceni života“ pojavljuju katolici na „ulici“, u „hodu za život“, u peticijama za „pravo na život“, u znanstvenim i stručnim istraživanjima, opaskama, prigovorima i prijedlozima. Konačno su izašli iz anonimnosti. Sretan sam jer ih ima više, nisu svi „slični kao jaje jajetu“, nego postoji više skupina i više izvora. Jedino je u toj raznolikosti važno da se ne daju zavesti jedni protiv drugih, nego da na različite načine djeluju u jednom Duhu (Svetomu!). Nekad se u njihovim istupima osjeća određena autonomija s obzirom na crkvenu hijerarhiju. Ne suprotstavljanje, nego samostalno djelovanje. (Ispričavam se što naglašavam katolike, ali nas ima najviše i naša se javna prisutnost u Hrvatskoj s pravom najviše očekuje. A vjernici drugih vjeroispovijesti i religija, dobromanjernici, dobro su došli sa svim svojim specifičnostima u zalaganju za zajedničku „stvar“ religije, ljudskosti i morala.) To nikako ne znači da dosad nisu postojali, da ih nije bilo i

da nisu ništa radili. „Naprotiv, sve što utami rekoste, na svjetlu će se čuti; i što ste po skrovištima u uho šaptali, propovijedat će se po krovovima.“ (Lk 12,3) Toliko dobra, dobrih djela, misli, zaključaka, ideja, planova...istine. Sve je to kao mrтvo ležalo pod pepelom požara prvoga i drugog i trećeg rata ...i revolucije. Tijnjalo je, „vrilo“, ali nije izlazilo na javu. Sad se konačno počelo „propovijediti na krovovima“. Doduše, još uvjek podosta stidljivo. Pa i ne valja biti naprasit! I ne valja biti jednak onome kome prigovaraš! Ne valja uzvraćati istom mjerom i istim sredstvima. Treba sačuvati dostojanstvo i mjeru. Moramo paziti da ne postanemo „nadute neznalice i oholice“, da ne patimo od rječoborstva. Tko se iskreno bori da bi nekom prenio cjelebitu istinu o nekoj stvari, zna koliko to umori čovjeka. Koliko strasnoga tumača istine umori napor priopćavanja. Koliko umori profinjeno zalaganje da se nešto važno objasni. Koliko umori kad čovjek shvatiti da je uzalud govorio, da ga slušatelj nije shvatio ili nije želio shvatiti ili ga je potpuno pogrešno shvatio. Teško je govoriti (i pisati!) jasnim izrazima jer uvjek postoji mogućnost da se jasnoča zlorabi, da se njome netko okoristi u protuudaru na govornika, pisca. Samo se dā drugi predznak i račun više nije uredan. Istina više nije kako je izrečena u originalu, nego kakvom ju je nijansom sljedeći korisnik obojio. Zato se bojimo govoriti, davati izjave, iznositi svoja stajališta. Još je uvjek u nama možda „genski“ strah od „Golog otoka“, od raznih gulaga i kazamata, od gesta i situacija maltretiranja zbog jednoga vica, zbog smiješne primjedbe, zbog smiješne opaske na račun diktatora i državnih činovnika i činovničića, policijaca i inih „strašno važnih i časnih lica“, zbog „verbalnoga delikta“, zbog sudjelovanja ili uključi-

vanja u „neprijateljsku klerofašističku – vatikansko – američku spregu i zavjeru“.

Proslavismo sv. Mavra. Veličanstvenu Eufrazijevu baziliku prilično dobro poznajem jer sam u njoj „kapelanovao“ šest godina. Ostao mi je, i sada mi se, svaki put kad su velika okupljanja, ponovo nametne doživljaj „da je to zemљa koja proždire svoje stanovništvo“, odnosno da bazilika daleko nadmaši one koje u sebi okuplja, to jest traži od njih jako puno: više živosti, snažan glas, puno „akcije“, puno nadahnuća. Kao da je sve u njoj preslabo, beskrvno, usporeno, pretihi. Čini mi se da narod ne sudjeluje u liturgiji ili ako sudjeluje, sudjeluje samo u pola glasa, u pola volje, suzdržano, prigušenih emocija, i u glasu i u gestama. Kao da se oni koji u nju uđu zbune, prestraže te se ne usude reći ono što su htjeli i kako su htjeli. Je li to zbog veličanstvenosti samoga zdanja? Župni pjevački zbor veličanstveno pjeva, ali kao sam za se ili sam sebi (pa se narodu dok ih skrušeno sluša, osuši grlo te više ne može „živahnio“ odgovarati na misnikov izazov na liturgijski dijalog kad konačno dođe na red)? Sjećam se da je to i pokojnoga biskupa Bogeticā živciralo, pa je znao sam započeti neku pučku pjesmu za kraj mise „da bar malo narod sudjeluje“. Ta se suzdržanost i tišina nametnula i u procesiji koja je aludirala na nekakav mimohod: svirala je samo limena glazba (pohvala organizatoru koji ove godine nije u procesiju uključio brodske sirene jer je suzvuće s limenom glazbom neizdrživo disonantno). Kad su svirane kompozicije „Zdravo Djeko“ i „Krist jednom stade na žalu“ i svećenstvo i narod zdrušno su zapjevali; Božji je narod željan pjevanja, željan je dati si slavljeničkoga oduška, željan je „klicati Bogu“ pjesmom, „služiti Mu u veselju“, dati srcu maha... Tko mu ne da, ne omogućuje? pitam se „sa silnim vapajem i suzama“.

REĐENJE U PULI

U subotu, 25. studenoga u pulskoj katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije zaređena su četiri đakona: Janez Barborić, Boško Čatlak, Damir Štifanić i Bartosz Pawlik. Misu ređenja predvodio je porečki i pulski ordinarij mons. dr. Dražen Kutleša.

Biskup je u prigodnoj homiliji, razlagajući riječi iz Ivanova evanđelja gdje učenici govore da je Isusova beseda 'vrlo tvrda', istaknuo da ju nije teško shvatiti, ali ju je teško prihvatići. Učenici su dobro znali Isusove tvrdnje da je život došao s neba i da se nitko ne može suočiti s vječnošću. A da se ne pokori Bogu. Redovito nije intelektualna poteškoća ona koja sprječava nas ljude da postanemo kršćani, veća je zapreka većinom Kristov moralni zahtjev. U srcu svake religije mora postojati misterij iz jednostavnoga razloga jer u tom srcu mora biti Bog. Po naravi stvari čovjek nikad to ne može u potpunosti shvatiti i spoznati. Svaki iskreni mislilac prihvatiće da postoji taj misterij i da je taj misterij Bog. Stvarna poteškoća na koju mi kršćani nailazimo jest dvojaka: zahtjeva čin potpunoga predanja Isusu, prihvatanje Njega kao potpunoga autoriteta, i zahtjeva moralni standard najviše razine. Učenici su dobro znali da je Isus tvrdio kako je On sam život i Božji um koji je sišao na zemlju, njihova je poteškoća bila prihvatići to kao Istinu. I danas čovjek odbija Krista ne zato što je to intelektualno složeno, nego zato što bi Krist, kada bi ga čovjek prihvatio, promjenio njegov život, a čovjek to ne želi. Isus kaže da je oživljajuća stvar životvorna snaga Duha Svetoga, a tijelo nema nikakve pomoći, rekao je biskup te pojasnio da je najvažnije shvatiti kako je Duh onaj u kojem je učinjeno svako dobro djelo. Sve su ljudske stvari trivijalne ako u sebi nemaju svrhe, rekao je propovjednik te istaknuo da prava vrijednost nečega ovisi o cilju. To se odnosi i na prehranu, naveo je primjer: ako jedemo samo da bismo se prehranili, to može nanijeti više štete nego koristiti, no ako jedemo kako bismo imali snage za bolje obavljanje svoga rada, tada hrana ima pravi značaj i pravi smisao. Jednako je tako i sa sportom: ako se njime bavimo samo radi sporta, to je propušteno vrijeme, no ako čovjek prakticira sport da bi održao svoje tijelo u formi, kako bi imao snage i fizičke spreme za činiti dobra djela, sport tada više nije trivijalan i postaje veoma važan.

„Samu nam Krist može dati istinsku svrhu u životu!“

Tjelesne stvari dobivaju pravi smisao upravo iz duha u kojemu se obavljaju. Isus govori 'moje su riječi duh i život', On nam jedini može reći što je život, staviti u nas duh i dati snagu. Život je vrije-

dan zbog svoje svrhe i cilja, a ne samo radi življjenja i uživanja, samo nam Krist može dati istinsku svrhu u životu i moći da shvatimo tu svrhu, naglasio je propovjednik. Isusa čovjek prihvata samo ako je potaknut Duhom Božnjim. No ako se tome opire, on se svojom vlastitom voljom isključuje od Boga. Propovjednik je istaknuo da pročitani ulomak iz Ivanova evanđelja predstavlja početak kraja, nakon velikoga broja sljedbenika koji su dolazili Isusu i učenicama, okolnosti su se promijenile i počela je rasti mržnja koja će kulminirati na krizu. Okolnosti poput tih otkrivaju ljudska srca i pokazuju ih u njihovu istinskom svjetlu. Postoje tri različita držanja prema Isusu Kristu, u kojima se i mi možemo prepoznati: deserterstvo, izopačenost i odlučnost. Neki su se jednostavno udaljili i zbog različitih razloga nisu više slijedili Isusa. Neki su vidjeli jasno kamo je Isus išao, nisu mu se mogli usprotiviti, već su se jednostavno izvukli i pobegli, smatrali su da je išao prema katastrofi koju nije vidiо, a oni su se samo sklonili na vrijeme i spasili živu glavu. Bili su mu prijatelji samo u dobro vrijeme, dok mu je dobro išlo i dok je bio slavan. Oni koji su se udaljili, bili su s Isusom onoliko dugo dok je njihova karijera uz njega išla uzlazno, ali na prvoj razini prema križu oni su ga napustili. Bili su uz njega iz koristoljublja, no kada su trebali učiniti nešto za njega, izdali su ga. Nitko nije dao tako puno ljudima kao što je dao Isus, no ako mu prilazimo da bismo nešto dobili, bez da išta damo, sigurno ćemo se razočarati. Čovjek koji će slijediti Isusa, mora znati da će uvijek naići na križ ako bude istinski slij-

dio. Izopačenost – tu ponajprije pripada Juda, rekao je biskup. On, koji je mogao postati heroj, postao je izdajica. Onaj koji je mogao postati svetac, postao je veliko razočarenje, rekao je propovjednik te istaknuo kako razne poteškoće koje čovjek susreće u životu mogu zgrčiti kako lice, tako i srce čovjeka, potrebno je moliti da do toga ne dođe već da, uz pomoć vjere, uspijemo sačuvati ljepotu i plemenitost duše. Govoreći o odlučnosti, biskup je potom istaknuo Petrovu veliku isповijest vjere izrečenu kod Cezareje Filipove, to je za Petra bila nepobitna činjenica, za njega je samo Isus imao riječ života vječnoga i nitko drugi. Petrova se odanost temelji na osobnom odnosu prema Kristu. Iako su postojale mnoge stvari koje nije razumio i bio je zbumen i začuđen, bilo je nešto u Isusu zbog čega ga je rado slijedio i u smrt. Analiziramo li bit kršćanstva, vidimo da ono nije ni filozofija, ni ideologija, ni teorija, već je to osobni odgovor Isusu, to je odanost i ljubav koju čovjek daje jer Njegovo srce ne može i neće dopustiti drugačije, rekao je biskup. Današnje nas Evanđelje uči da naše otkriće u Isusu Kristu mora biti osobno otkriće, čovjek mora imati svoj sud o Isus Kristu. Možemo imati sve teološko znanje, ali još uvijek ne biti kršćani jer se kršćanstvo ne sastoji od znanja, već je to prvenstveno poznavanje Isusa Krista. On od nas traži osobni sud. On pita svakoga čovjeka: „Tko sam ja za tebe?“ zaključio je biskup. Misno su slavljje glazbom popratili kantori pulskoga sjemeništa te katedralni zbor.

(Tiskovni ured PPB)

U Jastrebarskom održan znanstveni skup o biskupu Dragutinu Nežiću

Župe svetoga Nikole biskupa Jastrebarsko, u suradnji s Ogrankom Matice hrvatske u Jastrebarskom, organizirala je u subotu, 2. prosinca 2017. u župnom Pastoralnom centru znanstveni skup „Biskup Dragutin Nežić – zaslужni sin jaskanskoga kraja u Zagrebu i Istri“.

Skupu su, između ostalih, nazočili i umirovljeni porečki i pulski biskup Ivan Milovan, izaslanik zagrebačkoga nadbiskupa, moderator Nadbiskupskoga duhovnog stola preč. Tomislav Subotičanec, rektor Nadbiskupskoga bogoslovnog sjemeništa mr. preč. Andelko Košćak, ravnatelj Ustanove za uzdržavanje klera i drugih crkvenih službenika preč. Ivica Budinčak, jaskanski gradonačelnik Zvonimir Novosel te predsjednica Ogranka Matice hrvatske u Jastrebarskom Klementina Škrabe.

Pozdravljujući okupljene, župnik jaskanske župe i dekan Jaskanskoga dekanata vlč. Stjepan Rožanković podsjetio je kako je jaskanski kraj dao dvojicu kardinala, bl. Alojzija Stepinca i sl. Božjega Franju Kuharića, ohridskoga nadbiskupa Rafaela Levakovića, trojicu zagrebačkih biskupa, Benedikta Vinkovića, Petra Petretića i Martina Borkovića, porečko-pulskoga biskupa Dragutina Nežića, vojnoga ordinarija Jurja Jezerinca, varaždinsko-ga biskupa Josipa Mrzljaka, naslovnoga skradinskog biskupa Mihaela Matkovića te druge brojne svećenike i redovnike.

„Neka ovo okupljanje bude svijetli spomen i častan podsjetnik, ali i izraz želje nas ovdje okupljenih za dubljim upoznavanjem života i djela biskupa Nežića. U vremenu koje je pred nama neka naši duhovni velikani predstavljaju živu nadu i pouzdan orijentir“, rekao je preč. Tomislav Subotičanec prenoseći pozdrave i čestitke Kardinala za inicijativu organiziranja skupa. Uz to je dodao: „O našim duhovnim velikanima iz prošlosti ne govorimo danas kako bismo s njihovih imena i djela samo maknuli prašinu, već kako bi nas plamen njihova rada i djelovanja grijao i dalje.“

Uime grada Jastrebarskog okupljene je pozdravio gradonačelnik Zvonimir Novosel, a član predsjedništva jaskanskoga ogranka Matice hrvatske, književnik i dramatičar Nino Škrabe istaknuo je kako je Ogranak Matice hrvatske u Jastrebarskom obnovljen prije sedam godina, a jedan mu je od zadatka povezivanje

kulture s prosvjetom i Crkvom. Na tom je tragu izdano više vrijednih knjiga i župnih monografija, a postavljena je i spomen-ploča crkvenom velikanu Stjepanu Bakšiću. „Dragutin Nežić nam predstoji kao velik zadatak“, rekao je te izrazio nadu da će objaviti zbornik rada i tiskati reprint knjižice koju je Nežić napisao 1939. povodom Euharistijskoga kongresa u Jastrebarskom.

U predavanju „Korijeni i baština jaskanskoga kraja u životu biskupa Dragutina Nežića“ mr. preč. Andelko Košćak skupio je vrijedne podatke iz ranoga života biskupa Nežića, koji je rođen i kršten 28. siječnja 1908. u Donjoj Reki, u obitelji Mirka i Elizabete r. Kokot. Predavač je kratko oslikao crkvene i društvene prilike toga vremena, s brojčanim podatcima o vjeroispovijesti stanovništva Kotara Jastrebarsko. Podsjetio je kako su u to vrijeme obitelji živjele u zadrugama, a zadruga obitelji Nežić koja je imala sedam obitelji, bila je potkraj 19. stoljeća članica Gospodarske podružnice, što govori o naprednoj zadruzi, posebno kad je u pitanju poljodjelstvo, stočarstvo i vingradarstvo. Govoreći o njegovoj obitelji, istaknuo je kako je od sedmoro djece, njih petero umrlo u ranoj dobi. Dragutin je pučku školu pohađao u Jastrebarskom (1914. – 1918.), a kao dječak proživio je obiteljsku tragediju jer su mu kad je imao samo osam godina u mjesec dana preminuli i majka i otac. Za svećeničko zvanje odlučio se 1926., kao bogoslov bio je vrlo aktivan, osobito u zboru Vjenac i Marijinoj kongregaciji, a držao je i predavanja. Za svećenika je zaređen 7. rujna 1930. u zagrebačkoj katedrali, a

Mladu misu slavio je u Jastrebarskom 14. rujna iste godine.

„Zagrebačko razdoblje svećenika Zagrebačke nadbiskupije dr. Dragutina Nežića (1930. – 1947.)“ naslov je predavanja koje je održao prof. dr. mons. Stjepan Baloban. „Mons. Dragutin Nežić pripada onim sinovima jaskanskoga kraja koji su svojim životom i radom značajno obilježili vrijeme u kojem su živjeli, a praktički su nepoznati u svojem kraju i u svojoj biskupiji. Biskup Nežić poznat je i cijenjen u Istri jer je u posebno teškim vremenima poslije II. svjetskog rata hrabro i mudro vodio istarsku Crkvu, uz sve poteškoće. U Istru je otišao 1947. kao svećenik Zagrebačke nadbiskupije, u kojoj je dotad obnašao iznimno važne crkvene funkcije, no to je razdoblje gotovo nepoznato“, rekao je mons. Baloban. U osvrtu na razdoblje od ređenja do odlaska u Istru, mons. Baloban spomenuo je dvogodišnju službu kapelana u Požegi, a potom odlazak na poslijediplomski studij u Rim (1932. – 1935.). Po povratku u Zagreb postaje nadbiskupski ceremonijar i pratitelj zagrebačkih nadbiskupova Antuna Bauera i Alojzija Stepinca te bilježnik Nadbiskupskoga ženidbenog suda. „Za njegov budući rad u Istri valja naglasiti da je svećenik Nežić, prateći posebno nadbiskupa Alojzija Stepinca, stjecao iskustvo koje će mu biti iznimno važno u njegovu kasnjnjem djelovanju.“ Kratko je obavljao i službu duhovnika u Zavodu sv. Jeronima u Rimu (1939. – 1941.), a potom i službu duhovnika u zagrebačkoj bogosloviji. Također je podsjetio na važno područje rada kao vicepostulator Kauze za proglašenje blaženim i svetim zagrebačkoga pomoćnog biskupa Josipa

Langa, a kasnije je kao biskup pokrenuo i proces za Miroslava Bulešića. Uz početak procesa biskupa Josipa Langa Baloban je rekao: „Samo je zahvaljujući upornosti Dragutina Nežića, proces mogao uspješno završiti. On je i nakon odlaska iz Zagreba, bez obzira na obveze koje je imao kao biskup u Istri, radio na tom procesu.“ No, upozorio je kako se sva dokumentacija nalazila u zgradici Zavoda sv. Jeronima te od 1981. do 2009. nije ništa učinjeno da se proces nastavi. „Jedan sin ovoga kraja, biskup Nežić, vodio je i doveo dijecezanski proces do kraja. Drugi sin, mons. dr. Juraj Batelja, sadašnji rimski postulator, ima mogućnost dovesti proces do kraja.“

„Pastoralno djelovanje biskupa Dragutina Nežića od 1947. do 1984.“ bio je naslov predavanja biskupa Ivana Milovana, koji je uvodno podsjetio kako je dolazak biskupa Nežića u Pazin bio na radost svećenika i puka jer su tako opet nakon biskupa Dobrile dobili jednoga biskupa Hrvata. Biskupiju je vodio 36 godina, od prvih poslijeratnih opasnih dana, preko kasnijih mirnijih, ali ne posve mirnih prilika u SFRJ, preko velikih promjena nakon Drugoga vatikanskog koncila. Govoreći o njemu kao pastiru Božjega naroda, mons. Milovan naglasio je kako je veliko značenje imalo to da se biskup Nežić često pojavljivao među vjernicima. No, podsjetio je kako ti odlasci nisu bili bez opasnosti, pa je biskup u župe često morao ići zaobilaznim putovima, ponekad i pješice, kako bi izbjegao moguće zasjede. Posebno se zauzimao za naviještanje vjere pisanom riječju: „Bio je čovjek knjige, pera, pisanja, čak više nego nastupa i govora. Odmah po dolasku u Pazin započeo je pisati i umnažati ciklostilom te slati svećenicima crkvene obavijesti jer je to smatrao važnim načinom povezivanja i komunikacije s klerom. Za pojedine prigode narodu je pisao poslanice ili tiskao prigodne knjižice. U knjižicama je razlagao čvrst moralni nauk Crkve, a na prigodnim je dekanatskim i biskupijskim hodočašćima ohrabrivao vjernike na ustrajnost u vjeri i življenu kršćanskih vrednota.“ Ostavio je traga i na području katehizacije te je šezdesetih i sedamdesetih godina uveo vjeronauk za sve razrede osnovnih škola. Tada su pokrenuti i ministrantski susreti, duhovne obnove za djevojčice, susreti mladih, a veliku je podršku dao i inicijativi svećenika za održavanjem župnih misija. Izbliza je pratilo rad Pazinske sjemenište jer je tamo i stanovao, a radio je i na osnivanju novih župa. Premda po naravi nije bio izrazit pastoralac, nego više čovjek ureda, pisanja, kulture, arhiva, povijesti, spasio je jako mnogo vrijednih stvari. On je savjesno pastirski obavljao svoje

poslanje te je uvelike poticao i podržavao pastoralne inicijative u Biskupiji. „Zahvalni smo biskupu Nežiću za njegovo pastirsko služenje našoj mjesnoj Crkvi tijekom više od triju desetljeća. Zahvalni smo i jaskanskome kraju što nam je dao toga pastira“, zaključio je mons. Milovan.

Posljednje predavanje, „Biskup Nežić i postkoncilска обнова Crkve u Istri“, održao je prof. dr. Josip Grbac, koji je uvodno upoznao sudionike skupa o sličnom skupu održanom u Pazinu 20. listopada 2017., o obilježavanju 70 godina uspostave administrature i 40. obljetnice ujedinjenja istarske Crkve, iza čega je stajao upravo biskup Nežić. „To su bili najteži trenutci istarske povijesti, čovjek nije bio Istranin, ali je postao jedan od najboljih poznavatelja istarske povijesti. Obišao je svaki kutak Poluotoka, pisao je o Istri, Crkvi u Istri, njezinim ljudima, načinu života, potpuno se uklopio u način života i djelovanja istarskoga čovjeka, žrtvovao se za Istru i njezinu Crkvu, i to u vrijeme kad je trebalo puno mudrosti i odvažnosti u vođenju Crkve i njezinih prava. Njegova je diplomatska mudrost nebrojeno puta od stradavanja spasila kako vjernike, tako i svećenike. U sjećanjima istarskih vjernika biskup Nežić ostaje sinonim za istinskoga istarskog biskupa.“

„Ključni trenutak njegove biskupske službe bio je Drugi vatikanski koncil koji ga je nadahnuo, a to je iskustvo usadio u neke temelje koje mi još danas imamo u istarskoj Crkvi“, rekao je Grbac te nastavio: „Ne znam koji je biskup poput njega o svim saborskim zasjedanjima i svim relevantnim dokumentima Koncila slao crkvene obavijesti u kojima je obrazlagao dokumente, objašnjavao, analizirao. Sudjelovao je na sva četiri saborska zasjedanja. On je bio uvjeren da svaki vjernik, a ne samo svećenici, mora znati što se na Koncilu radi, o čemu se raspravlja,

koji su mu ciljevi. Koncil je za njega bio inspiracija, prvorazredni povijesni događaj. Bio je imenovan u saborskiju komisiju za apostolat laika i to se vidi u njegovu djelovanju, a posebno je bio oduševljen liturgijskom reformom.“

Grbac je podsjetio kako u duhu Koncila vidimo njegov odnos prema medijima, a već 1964. predlaže da se na razini Biskupske konferencije ustroji povjerenstvo koje će se baviti medijima. Zagovarao je stvaranje vjerskih emisija u medijima koje bi trebale služiti obrazovanju vjernika, svjestan potrebe stvaranja vjernika laika koji će biti sposobni mjeđudjelovati u raspravama o svim pitanjima društvenoga života. U tomu Grbac vidi začetke onoga što se kasnije razvijalo u biskupiji, jednoj od prvih koja je imala vlastito glasilo. Spomenuo je i njegov poseban odnos prema znanosti, odgoju mladih, Pazinskom kolegiju. Grbac je kao vrhunac službe biskupa Nežića istaknuo 1977. godinu kada se bulom „Prioribus saeculi“ istarska Crkva sjedinila u jednu biskupiju.

U raspravi je sudjelovalo više osoba, među kojima je bilo svećenika i vjernika koji su se prisjetili susreta s biskupom Nežićem, a poneki su donijeli i fotografije s tih susreta. Župnik župe Petrovina Gojislav Kovačić s posebnom se radošću prisjetio svojih susreta s biskupom Nežićem, u raspravu se uključio i monsinjor Josip Baloban, a skupu je prisustvovala i najmlađa nećakinja biskupa Nežića, Jasna Nežić, koja se prisjetila njegovih posjeta rodnom kraju te je donijela album s fotografijama koji joj je ostavio biskup Nežić. Program skupa i raspravu vodila je Klementina Škrabe, u glazbenom su dijelu nastupili violinisti, profesori glazbe Iva i Tvrtko Barać, a nakon znanstvenoga skupa održano je euharistijsko slavlje koje je predvodio biskup Ivan Milovan. (MH)

Humanitarni koncert Caritasa i podjela stipendija Biskupijske zaklade „Blaženi Miroslav Bulešić“

Na humanitarnom koncertu Caritasa Porečke i Pulske biskupije u Pazinu uručena je pomoć Udrudi roditelja djece s teškoćama u razvoju „Hoću – mogu“. Podijeljene su 443 stipendije Biskupijske zaklade „Blaženi Miroslav Bulešić“, u iznosu oko 1.600.000,00 kuna.

PAZIN U subotu, 2. prosinca 2017. u sportskoj dvorani Pazinskog kolegija održan je tradicionalni humanitarni koncert u organizaciji Caritasa Porečke i Pulske biskupije, ove godine pod gesлом „Istra biskupu Dragutinu Nežiću“ u spomen obilježavanja 70. obljetnice uspostave Pazinske apostolske administrature (1947.) i 40. obljetnice ujedinjenja istarske Crkve (1977.). Ove je godine prihod koncerta bio namijenjen pomaganju Udrudi roditelja djece s teškoćama u razvoju „Hoću-mogu“ iz Pazina. Nakon koncerta podijeljene su stipendije Zaklade „Bl. Miroslav Bulešić“ učenicima osnovnih i srednjih škola, studentima i doktorandima. Dosad je, u četiri godine djelovanja Zaklade, u 1205 stipendija, podijeljeno sveukupno nešto više od 5.000.000,00 kuna.

Program je, pred ispunjenom dvoranom, započeo intoniranjem državne himne u izvedbi Limene glazbe Pazin. Nakon uvodnoga pozdrava voditeljice programa Melite Gržić Pincin, skupu se obratio ravnatelj dijecezanskog Caritasa preč. Željko Zec koji je, uz zahvalu svima koji su omogućili održavanje ovo-godišnjega koncerta, ukratko podsjetio na povijest održavanja humanitarnih koncerata u organizaciji biskupijskoga Caritasa te na četiri godine djelovanja Biskupijske zaklade „Blaženi Miroslav Bulešić“. Ovo je sveukupno osmi takav koncert, od kojih su prva tri održana u porečkoj dvorani Žatika, a pet u sportskoj dvorani Pazinskog kolegija. Prihod je koncerta tijekom godina doniran za pomoć u različitim potrebama: prve je godine pomoć podijeljena na po jednu potrebitu obitelj iz svakoga od devet dekanata Porečke i Pulske biskupije, druge je godine prihod doniran za potrebe liječenja jedne teško bolesne mlade profesorce iz Štinjana, a treće godine održavanja koncerta u Poreču prihod je bio doniran Službi palijativne skrbi Istarske županije.

Prve godine održavanja u Pazinu, prihod četvrtoga koncerta doniran je za potrebe osiguravanja kvalitetnijeg života i liječenja autistične djece na području Istarske županije, na petom koncertu sakupljana su sredstva za pomoći slabovidnim osobama, šestim koncertom pomoglo se jednoj obitelji s osmoro djece koja je ostala bez svoje obiteljske kuće, a prošle su godine sredstva donirana za pomoći pri kupnji posebnih kreveta za potrebe palijativne skrbi Istarske županije. Svake se godine nastojalo progovoriti o jednom velikom čovjeku naše crkvene povijesti. Tako je tijekom godina koncert bio posvećen biskupu Jurju Dobrili, blaženom Miroslavu Bulešiću, nadbiskupu Josipu Pavlišiću, monsinjoru Boži Milanoviću, blaženom Francescu Bonifaci te ove godine biskupu Dragutinu Nežiću. Željelo se time podsjetiti na njihov rad, utjecaj i značenje njihova lika i djela za povijest Crkve u Istri.

Riječ dobrodošlice ravnatelja Caritasa

Ravnatelj Caritasa podsjetio je nazočne i na četiri godine djelovanja Biskupijske zaklade „Blaženi Miroslav Bulešić“. Godine 2014. podijeljene su 104 stipendije, 2015. godine 237 stipendija, 2016. godine 421 stipendija te ove godine 443 stipendije, kojima je podijeljeno oko 1.600.000 kuna. Sveukupno, tijekom četiriju godina

postojanja Zaklade, podijeljeno je 1205 stipendija, sveukupnoga iznosa preko 5.000.000,00 kuna, rekao je preč. Zec, a publika je reagirala oduševljenim pljeskom. Istaknuo je potom da se time želi pomoći mladima koji nemaju potrebne materijalne mogućnosti u postizanju boljih školskih i studentskih uspjeha. Podsjetio je primatelje da, iako ne postoji konkretna ugovorna obveza za primatelje stipendija, primljena ih pomoći obvezuje na posvećenost u učenju, pažnju u obiteljskom okruženju te na jednu konkretnu svijest o pripadnosti svojim župnim zajednicama. U tom kontekstu potaknuo je primatelje stipendija da se jave svojim župnicima, koji su im potpisali zamolbe, i ponude svoju pomoć u nekom aspektu života župe, bilo kao neku pomoći u uredu, u uređenju sakralnih objekata, u aktivnosti u nekoj od župnih udruga ili zajednica. „Dar koji ste primili, traži jedno vaše takvo angažiranje i prisutnost u životu Crkve koja vam pomaže“, naglasio je preč. Zec. Ove godine Crkva u Istri želi posebno progovoriti o starijim osobama pa je stoga pozvao stipendiste da u tom smislu tijekom školske godine povremeno posjete nekoga starca ili bolesnika.

Glazbeni program I. dio

Glazbeni je dio koncerta potom započela Limena glazba Pazin, pod ravnateljem dirigenta Alda Foška, izvedbom jedne

skladbe nedavno preminuloga velikog istarskog skladatelja naših dana Nella Milottija, u čast 90. obljetnice njegova rođenja. Druga skladba Limene glazbe bila je "Portret Carlosa Santane". Nakon toga na scenu su stupili mladi izvodaci, a ove su godine upravo mladi talenti obilježili Caritasov koncert. Razigranim, veselim stilom prva se predstavila mlađa glazbenica Nina Fakin dijalektalnim skladbama „Ča je život“ i „Sagdi pojdi“, koju je otpjevala sa sestrom Anom.

O biskupu Dragutinu Nežiću

O biskupu dr. Dragutinu Nežiću potom je u kratkom izlaganju progovorio vlc. prof. dr. sc. Josip Grbac koji je istaknuo da se veličina čovjeka, u povijesnim razmjerima, ne mjeri isključivo po njegovim materijalnim dostignućima, već nadasve po idejama koje je svojim promišljanjem i djelovanjem začeo i time obilježio budućnost područja kojim je upravljao. Dr. Grbac istaknuo je ulogu biskupa Nežića u djelovanju dr. Bože Milanovića, koji zasigurno ne bi bio mogao realizirati sudbonosne akte za povijest Istre bez podrške svoga ordinarija. Mons. Milanović jednako tako ne bi bio mogao uspostaviti prevažne plodonosne kontakte s ideološki suprotnim državnim uređenjem, u cilju očuvanja opstojnosti Crkve u Istri i njezinih dobara, da mu u tome nije bio podrška biskup Nežić, čovjek isto tako velikih diplomatskih sposobnosti. Predavač je istaknuo dalekosežne vizije dr. Nežića, osobito na području medija te naglasio kako je današnje postojanje Radio-Istre, Ladonje, Danice i drugih medijskih realnosti plod njegovih želja koje je, svjestan mogućega doprinosa medija Crkvi, već tada nastojao usaditi svojim svećenicima. Dr. Grbac se prisjetio riječi pok. mons. Antuna Heka, ključne ličnosti koja je dala nemjerljiv doprinos medijskom, ali i mnogim drugim segmentima napretka Crkve u Istri, koji je govorio da je on učenik biskupa Nežića. Osim mudra upravljanja životom biskupije u koju je stigao iz svoje matične Zagrebačke nadbiskupije, biskup Nežić je, slijedom ogromna interesa i predana proučavanja, postao jedan od ponajboljih poznavatelja povijesti Crkve u Istri i neumorno se bavio pisanjem kako povijesnih, tako i teoloških tekstova jer je smatrao da svaki čovjek mora biti upoznat s temeljnim istinama vjere. Još jedan od njegovih prioriteta bio je odgoj mladih, nastavio je dr. Grbac te je podsjetio na velike poteškoće s kojima su se biskup Nežić i mons. Milanović susreli u nastojanju očuvanja zgrade Pazinskoga sjemeništa. Zaključio je kako su mnoge realnosti i projekti Crkve u Istri danas potekli upravo iz ideja i tekstova

biskupa Nežića te podsjetio kako mu se znanstvenim skupom u listopadu ove godine i ovim koncertom nastojalo odati dužnu počast za sve što je učinio za ovu mjesnu Crkvu.

Glazbeni program II. dio

U nastavku glazbenoga programa nastupio je Vokalno-instrumentalni sastav „Kerubini“ iz Župe sv. Barbare u Raši pjesmama „Kumba yah“ i „Moj Isus“. Osim glazbom, večer je bila obilježena i recitacijama, Nina Fakin govorila je dijalektalnu pjesmu „Kako se delaju beside“, a Nina Buršić „Noć božićne radosti“. Usljedile su tri glazbene točke limene glazbe, a publiku su posebno oduševile tradicionalna koračnica „Vojnička straža“ i orkestralna obrada pjesme „Glory, glory aleluja“.

Sljedeća mlada nada istarske glazbene scene, Dominik Draguzet, publici se predstavio pjesmom kojom je njegov brat Gianluca Draguzet nastupio na MIK-u, „Istra mi je sve na svitu“.

Usljedio je obiteljski nastup, dvije sestre, Nikolina i Petra Kuhar kao vokali, te njihov brat Marko Kuhar na harmonici, izveli su pjesmu „Jedan život malo je“, a potom je Nikolina Kuhar otpjevala „Malo mi za sriću triba“. Veliko glazbeno iznenadenje večeri bio je superiorni vokal Luke Krulčića koji je, uz instrumentalnu pratnju Nikole Lovrinića, iznenadio publiku izvedbom poznate uspješnice „My way“, a nekoliko oduševljenih spontanih pljesaka tijekom izvedbe poznate arije „O sole mio“ nedvojbeno je potvrdilo da ovom mlađom glazbeniku, ako bude izabrao glazbu kao svoj životni put, predstoji veličanstvena solistička karijera. U glazbenom je dijelu posljednja nastupila Grupa mlađih „Sv. Mihovil“ iz Žminja koja je publici podarila pjesme „Moj me otac daruje“ i „Silan Bog“.

Biskup mons. dr. Dražen Kutleša

Potom se okupljenima obratio porečki i pulski biskup mons. dr. Dražen Kutleša. Osim zahvale svima koji su sudjelovali u realizaciji koncerta i sakupljanju pomoći za Udrugu „Hoću – mogu“, zahvalio je i svim fizičkim i pravnim osobama te župama koje su sudjelovale u prikupljanju sredstava za ovogodišnje stipendije Zaklade „Blaženi Miroslav Bulešić“. Zahvalu za primljenu pomoći izrekla je predsjednica Udruge Klarita Radoš Matijašić. Ona je naglasila da će donacija biti iskorишtena za nastavak već započetih projekata, od kojih neke jedino oni provode u Istri, kao što je, primjerice, Vojta terapija. Progoverila je ukratko o problemima s kojima se suočavaju roditelji djece s poteškoćama u razvoju jer se njihov život u potpunosti mora prilagoditi terapijama i drugim potrebama djece kako bi im se omogućilo što je moguće kvalitetniji život u zdravstvenom i društvenom smislu. *Spoznali smo da su djeca s teškoćama jedan biser u društvu, zbog njih smo mi roditelji postali bolji ljudi, naučili su nas njegovati najvažnije životne vrijednosti,* rekla je Radoš Matijašić te pozvala sve okupljene da poštuju razlicitost i da podrže takvu djecu i njihove roditelje. Biskup je zatim predsjednici Udruge „Hoću – mogu“ uručio ček s iznosom od 50.000,00 kuna koliko je te večeri prikupljeno. Potom su pročitani donatori Zaklade, a program je završio pjesmom „Zdravo Djevo“ u izvedbi Limene glazbe Pazin. Usljedila je podjela stipendija u zgradbi Pazinskoga kolegija. Osnovnoškolci su dobili po 2.500,00 kuna, srednjoškolci po 3.500,00 kuna, studenti po 5.000,00 kuna te doktorandi po 10.000,00 kuna. (www.ppb.hr)

Proslava sv. Mavra u znaku povijesnih obljetnica

U utorak, 21. studenoga 2017. godine u porečkoj prвostolnici svećano je proslavljena svetkovina sv. Mavra, zaštitnika Porečke biskupije i Grada Poreča. Proslava je ove godine bila u znaku obilježavanja 70. obljetnice uspostave privremene Pazinske apostolske administrature te 40. obljetnice ujedinjena Crkve u Istri.

Većano concelebrirano misno slavlje predvodio je predsjednik Hrvatske biskupske konferencije, zadarski nadbiskup mons. Želimir Puljić, u zajedništvu s riječkim nadbiskupom i metropolitom mons. Ivanom Devčićem, porečkim i pulskim biskupom u miru mons. Ivanom Milovanom, koparskim biskupom mons. Jurjom Bizjakom, krčkim biskupom mons. Ivicom Petanjkom, gospicko-senjskim biskupom mons. Zdenkom Križićem, biskupom domaćinom mons. Draženom Kutlešom te četrdesetak svećenika. Svećanoj je misi nazočila predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar Kitarović, izašlanik predsjednika hrvatskoga Sabora, saborski zastupnik Anton Kliman, izašlanica predsjednika Vlade RH, pomoćnica ministra turizma Monika Udovičić, istarski župan Valter Flego, porečki gradonačelnik Loris Peršurić, pročelnik Ureda državne uprave Draženko Janjušević, predstavnici policije i vatrogasaca te predstavnici institucija javnoga i kulturnog života Istre.

Hrvatski narod Istre zajedno sa svojom maticom zemljom u jednoj državi

Današnja je obljetnica prigoda da se prijedimo važnosti događaja koji se zbio prije 40 godina, rekao je biskup Kutleša u uvodnom obraćanju te podsjetio kako se ove godine spominjemo 70. obljetnice uspostave privremene Pazinske apostolske administrature te 40. obljetnice ujedinjena Crkve u Istri. Pojasnio je značenje bule *Prioribus saeculi* koju danas doživljavamo kao veliko dostignuće i prekretnicu, nakon što se hrvatski narod Istre, prvi put u svojoj povijesti, našao zajedno sa svojom maticom zemljom u jednoj državi, a sva istarska Crkva u sklopu Riječke metropolije ulazi konačno u zajedništvo Crkve u Hrvata, u istoj onoj Crkvi koja je stoljećima, u malom istarskom čovjeku jedina mogla i znala buditi žđ za tim zajedništvom i jedinstvom. Podsjetio je

ukratko na povijest Crkve u Istri i na istarskom poluotoku gdje se susreću romanski i slavenski kulturni krug, a upravo je trajnost dodira tih dvaju krugova najdublja konstanta istarske povijesti i tumač gotovo svih njezinih specifičnosti. Mogućnosti tih dvaju spomenutih svjetova nisu nikada bile jednakе, prvi su uvijek bili gospodari, a drugi kmetovi, ali su drugi bili mnogobrojniji, svuda prisutniji, izdržljiviji, rekao je biskup Kutleša. S njima je bio njihov svećenik glagoljaš, izrastao među njima, upućen na istu škrtu njivu i pašnjak, školovao se redovito uz starije generacije i prenosio je znanja koja su narodu bila draga i važna. Stvarala su se tako dva susjedna svijeta, koja su stoljećima trajala svaki u svome krugu, bez pravih prijelaza iz jednoga u drugi. Istarski Hrvat nije imao ni svoga plemića ni svoga građanina, jedini skupni životni okvir bila mu je Crkva, a učitelj starac i glagoljaš. Ali isti uvjeti i isto osjećanje povezali su ga s istom narodnom maticom s onu stranu Učke, u cjelinu koju nisu mogle podijeliti nikakve države ni druge granice. Podsjetio je potom na važne srednjovjekovne tekstove koji su tijekom povijesti u slavenski svijet krenuli upravo iz Istre. Već 30 godina nakon izuma tiskarskoga stroja kod nas je tiskan prvi staroslavenski misal 1483. godine. Uredili su ga vjerojatno stari istarski svećenici glagoljaši. Podsjetio je potom na lik velikoga prvog istarskog biskupa Hrvata Jurja Dobrilu, naglasivši važnost njegova molitvenika za vjerski i

nacionalni identitet istarskoga puka. Za budućnost Crkve u Istri i istarskoga puka bitno je ne zaboraviti što su naši predci ovdje učinili. Nama je stoga posvetiti se tome velikom zadatku koji je pred nama i nastaviti ono što su naši predci započeli. Samo ćemo tako potvrditi da oni svoje žrtve nisu činili uzalud, zaključio je mons. Kutleša.

Čežnja hrvatskoga čovjeka za slobodom i neovisnošću

Nadbiskup Puljić se u homiliji prigodno osvrnuo na lik prvoga istarskog biskupa kojeg, naglasio je, istarski vjernik stoljećima časti i njemu se moli jer zna i vjeruje da je mučeništvo dragocjeno blago Crkve, a oni, mučenici, sastavni su dio naše kršćanske memorije, našega spomena i pamćenja. Na blagdan mučenika Mavra, kao i uz sjećanja na blaženoga Miroslava Bulešića, ponosnoga sina ove biskupije, nije patetično tvrditi da je i naša domaća Crkva, Crkva mučenika. Dovoljno je prelistati kronike iz vremena osmanlijske tiranije i mučenja kršćana tijekom punih četiriju stoljeća. Ili, sjetiti se nedavne prošlosti: Drugoga svjetskog rata i porača, znanih i neznanih stradalnika po logorima i grobištima od Dravograda i Maribora do Ogulina i Gospicja, od maceljskih šuma i Jazovke, Istre, Križevaca i Bjelovara do Srijemske Mitrovice, Sarajeva, Foče, Zenice i Mostara. Naši su očevi zbog toga birali za svoje svete patronе upravo mučenike kako bi im njihova vjera i svjedočanstvo

svijetlili u tami, bili snaga u klonućima i pouzdanje u sumnjama. Zbog toga nas je sveti Ivan Pavao II. neumorno pozivao štovati svete mučenike i ne zaboravljati spomen na njih. U tom vidu poticajna su dva odlomka iz Biblije koja smo slušali: izyješće o hrabroj majci Makabejskoj koja je "u jednom danu gledala smrt svojih sedam sinova" te Isusov govor na rastanku od apostola sa znakovitom molitvom koju za njih upućuje Ocu Nebeskome. Dirljivo je držanje majke Makabejske koja sokoli sina i moli ga: „Sinko moj, smiluj se meni koja sam te devet mjeseci nosila u utrobi i dojila te tri godine. Molim te, dijete, pogledaj Nebo i Zemlju i znaj da je sve to Bog načinio. Ne boj se krvnika, nego budi dostojan svoje braće." Dok smo ovih dana gledali potresne slike iz Domovinskoga rata, od Dubrovnika, Škabrnje, Siska i Vinkovaca do Vukovara, mislio sam i na našu „hrvatsku Makabejku", Katu Šoljić, koja je kao mlada djevojka u Drugom svjetskom ratu izgubila četvoricu svoje braće, a u Vukovaru četvoricu svojih vrijednih sinova Miju, Matu, Ivana i Niku. Zbog velike žrtve koju je herojski podnijela postala je simbolom stradanja u Domovinskom ratu i dobila nadimak „vukovarska majka hrabrost". Stradanja u Domovinskom ratu, o čemu smo ovih dana malo više razmišljali, a u kontekstu izborene slobode, najbolje oslikava Psalm 126. koji je ispunjen osobitim zanosom pa pjeva: „Kada Jahve vraćaše sužnjeve sionske, bilo nam je k'o da snivamo. Usta nam bjehu puna smijeha, a jezik klicanja", podsjetio je nadbiskup. Ovu je zanosnu pjesmu psalmista moguće razumjeti ako imamo u vidu pad Jeruzalema i babilonsko sužanstvo, gubitak zemlje i uništenje hrama te svršetak progona i povra-

tak u domovinu uz pjesmu psalmista: „Vraćat će se s pjesmom, noseći snoplje svoje.“ Ne bi li se nešto slično moglo reći i u našem slučaju?! Nisu li 70-godišnje jugoslavensko rostvo i posebice otuđivanje koje je tijekom 50 godina stvarala komunistička i ateistička ideologija još više budili čežnju kod hrvatskoga čovjeka za slobodom i neovisnošću? Ta je čežnja nakon pada Berlinskoga zida, toga sramotnoga znaka moći ateističke i komunističke ideologije, još više rasla i bujala u srcima našega puka.

Crkva kao Božje otajstvo

Uz liturgijsko izvješće o stradanju Židova, koje nas je podsjetilo i na naša stradanja u Domovinskom ratu, čuli smo i odlomak iz Ivanova evanđelja o Isusovoj molitvi u Dvorani posljednje večere. Molitva otkriva smisao Euharistije, kao i Isusove žrtve i predanja za ljude. U njoj, koju nazivaju „Velikosvećeničkom“ molitvom, sažeta je sva teologija, želje, planovi i osjećaji koji su prožimali Njegovo Božansko Srce one svete večeri. Posebice su mu na srcu bili oni koji su prihvatali Njegovu riječ, pa za njih žarko moli neka ostanu u istini, vjeri i ljubavi kako ne bi postali plijenom laži i nevjere. Crkva, dakle, u koju smo ušli sakramentom krštenja, nije utemeljena na nekom mitskom događaju, već je ukorijenjena u osobi Isusa Krista, utjelovljenoga Bogočovjeka iz Nazareta. Zato Crkva kao Božje otajstvo (LG 1) nadilazi granice kulture, prostora i vremena. Ona nije puka skupina ljudi, društvo ili sindikalna udruga, nego zajednica vjere božanskoga podrijetla. Ona je božanska i ljudska stvarnost kojoj je glava Krist, a Duh Sveti život i duša. Rođena u krvi na križu nastavlja u vremenu i prostoru, kao „produljeno Isusovo utjelovljenje“, živjeti među ljudima. Ona nije proizvod

povijesnoga slučaja, nego izvorni Božji naum, Isusova zaručnica, Tijelo Kristovo, Božje zdanje komu je zaglavni kamen Krist, a u njezinim su temeljima ugrađeni apostoli, mučenici i proroci. Duljina, pak, i širina, visina i dubina toga otajstva može se obuhvatiti jedino mjerom vjere. Osnaženi primjerom mučenika Mavra, koji je životom i smrću pokazao da si mu Ti, Kriste, bio pravi i jedini otkupitelj, mi, njegovi odani štovatelji, danas Ti izričemo žarku molitvu: Dođi i ostani s nama! Dođi u grad Poreč u kojem ćemo danas pronijeti svete relikvije. Dođi u Porečku i Pulsku biskupiju i Istarsku županiju koja je puna tvojih štovatelja i svjedoka! Pohodи sve naše obitelji i ponovi što si rekao svojim učenicima: „Vi ste prijatelji moji.“ Prijateljstvo s Tobom u dobrim i lošim danima i godinama bilo nam je izvorom sigurnosti. Ono neka ostane i zalogom naše budućnosti. Znamo, naime, i vjerujemo da Ti nosiš ključeve povijesti. Tvoja su vremena i vjekovi. Tebi slava u vjeke vjekova, zaključio je nadbiskup.

Nakon mise održana je procesija ulicama grada Poreča s relikvijama sv. Mavra, a po povratku u Baziliku slavlje je zaključeno blagoslovom relikvijama. Svečano večernje misno slavlje predvodio je mons. Kutleša, a na kraju te mise tradicionalno su uručena biskupijska priznanja vjernicima laicima koje su predložili svećenici iz pojedinih dekanata kao nagradu za posebno zalaganje u životu župne zajednice. Ove je godine dodijeljeno 7 takvih priznanja. (Tiskovni ured PPB)

O svetkovini sv. Mavra dodijeljena biskupijska priznanja

Svečano večernje misno slavlje o svetkovini sv. Mavra, zaštitnika Porečke biskupije i grada Poreča, predvodio je porečki i pulski ordinarij mons. Dražen Kutleša, u suslavljisu s kanonicima Porečkoga stolnog kaptola sv. Maura i drugim svećenicima. Tom su prigodom tradicionalno dodijeljena priznanja zaslужnim vjernicima laicima koje su predložili svećenici u pojedinim dekanatima.

POREČ Mons. Kutleša u prigodnoj je homiliji, govoreći o liku sv. Mavra, istaknuo dva glavna razloga zašto su se događali progoni onih koje mi danas častimo kao svetce mučenike. Propovjednik je istaknuo da se ti razlozi mogu sažeti u dvije ključne riječi: *martyr* i *hagios*. *Martyr*, svjedok, jest onaj koji je spremjan podnijeti najuzvišeniju žrtvu, žrtvu života, kako bi ostao vjeran onome što propovijeda. *Hagios*, riječ kojoj mi uobičajeno dajemo značenje 'svet' ujedno znači drugačiji i izdvojen od nečega, od ostalog, poput pravih kršćana koji su izdvojeni iz svijeta, drugačiji jer žive po Božjim zakonima i pokazuju ljudima kakvi bi trebali biti; zato i jesu proganjeni jer bude u ljudima glas savjesti. Biskup je potom pojasnio dva jednostavna načina kako se boriti protiv progona. Prvo je naučiti i znati opravdati razlog svoje nade, naglasio je biskup citirav-

ši Petrovu poslanicu, potrebno je znati obrazložiti koji je smisao takvoga načina života. Nadalje, treba živjeti kršćanskim životom jer to može drugoga potaknuti na promjene u životu u tome smjeru i približiti ga Crkvi. No, ako čovjek koji se deklarira kršćaninom, ne živi sukladno tome, prema Božjim zakonima, to može drugoga još više udaljiti od Crkve, stoga je potrebno posebnu pozornost obratiti upravo na svoje ponašanje, a ne samo na riječi. Biskup je podsjetio da nam to treba biti na pameti osobito kada dođu životne nedaće i poteškoće. Trebamo se tada sjetiti da su duhovne velikane progolili upravo zato jer se nisu htjeli podvrgnuti raznim ideologijama, nisu govorili ono što su određeni režimi htjeli čuti; jednakako tako i Crkva uvijek treba zastupati vječne, neprolazne vrednote te uvijek širiti nauk Isusa Krista.

Mi danas i u Crkvi i u civilnoj povijesti štujemo i častimo ljude koji su bili spremni podnijeti žrtvu uime viših idea. Svojim su herojskim gestama usmjeravali povijest cijelih naroda; znajmo i mi biti veliki u odlučujućim trenutcima i pokazati svoju snagu i vjeru i sve ono što čovjek u određenim trenutcima treba pokazati. Molimo zagovor našega Svetog Zaštitnika neka nam pomogne da možemo biti dostojni onoga imena kojim se nazivamo, a nazivamo se kršćanima, zaključio je biskup.

Na kraju misnoga slavlja kancelar Biskupije, preč. Sergije Jelenić, pročitao je imena i obrazloženja dodjele biskupijskih priznanja pojedinim zaslужnim vjernicima laicima, a ordinarij im je uručio priznanja uz prigodno čestitanje.

Vladimir Mirko Bilić i Valter Valković iz Župe Uznesenja Marijina – Katedrala u Puli nagradu su primili za više od 35 godina sakristanske službe.

Gisella Smilović iz Župe sv. Martina biskupa u Momjanu nagrađena je za vođenje crkvenoga zbora i uređivanje crkve.

Elzi Camlić iz Župe sv. Nikole biskupa iz Barbana nagrada je uručena za preko 40 godina pomaganja župnicima i za aktivno sudjelovanje u crkvenom zboru.

Inočente Ružić iz Župe sv. Kuzme i Damjana mučenika u Kašteliru nagrađen je za redovitu skrb oko liturgijskih slavlja i uzdržavanja crkvenih zgrada.

Romano Benčić iz Župe sv. Mateja apostola u Sv. Mateju – Čere nagradu je primio u znak zahvale za 60 godina službe orguljaša i vođenja župnoga zbora, a ujedno mu je upućena i čestitka jer će u subotu, 25. studenoga 2017. sa suprugom Milkom proslaviti 50. obljetnicu braka.

Posljednja ovogodišnja nagrada uručena je Marinu Golobu iz Župe sv. Martina biskupa u Bermu za višegodišnje služenje i pomaganje u župi, župniku i potrebitima. (www.ppb.hr)

Održan adventski susret vjeroučitelja

Ovogodišnji adventski susret vjeroučitelja Porečke i Pulske biskupije održan je uoči prve adventske nedjelje, 2. prosinca 2017. u Pazinskom kolegiju. Nakon molitve i uvodnoga pozdrava predstojnika Katedetskoga ureda vlč. Luke Pranića, predavanje na temu Suradnja u nastavi vjeronomučenja održao je dr. sc. Alejandro Castillo Jiménez, ravnatelj Pazinskoga kolegija-klasične gimnazije.

Kompetentan nastavnik, učitelj, a još više vjeroučitelj mora njegovati dimenziju suradnje. Kompetencija je zapravo kombinacija znanja, vještina i stavova. Kompetentan vjeroučitelj nastojat će se usavršavati u vještini suradnje. U školi kao odgojnoj zajednici neizostavna je suradnja jer nema zajedništva ni zajednice bez suradnje, istaknuo je uvodno dr. Castillo. Govorio je potom o trima skupinama suvremenih kršćana, kako ih i sam papa Franjo detektira: tiki (ravnodušni) kršćani, oni koji odrade svoje, s vremenom čak ni to; oni koji vjeruju da sve znaju, angažirani, ali prepuni kritike za sve suradnike, tzv. salonski kršćani, i dosljedni – oni koji su susreli živoga Krista, koji naviještaju uvijek i stalno. Problematika u procesu odgoja danas

proizlazi iz činjenice da je odgojni pakt između svih odgojnih čimbenika (roditelji – djeca – učitelji) razbijen. Živimo u društvu u kojem je obitelj „dala otak“ odgoju djece. Uz epidemiju popustljivoga odgoja narušen je i odgojni savez roditelji – učitelji. Predavač je također posvijestio brojne prepreke kvalitetne suradnje među kolegama te potaknuo nazočne da budu sol sredine u kojoj djeluju. Društvo u kojem se nalazimo, za nas je izazov. Poput starozavjetnoga proroka Jone i mi smo pozvani ići u današnje Ninive. Istaknuo je i važnost dimenzije srca (dimenzije ljubavi) u odgoju čiji je temelj osoba. Svaka škola mora postati odgojna zajednica, prikladan prostor za razvoj cijelovite ljudske osobe. Predavač je pritom istaknuo primjer prvoga ravnatelja Kolegija citirajući don Niku Tunjića na svečanoj akademiji u spomen mons. Antunu Heku: „Antun Hek pokušao je planirati prijelaz iz škole institucije na školu zajednicu. Od škole zajednice traži se da uoči i precizira ciljeve, sadržaje i metodologije kako bi njezino djelovanje na učenike bilo primjereno u skladu s kulturnim promjenama. (...) U tom slučaju važni su odnosi među osobama, suradnja, suodgovornost te zajedničko

pedagoško i antropološko uporište.“ Mladi danas čak i nesvesno u učiteljima i odgojiteljima traže uzor i oslonac. Suradnje također nema bez blizine, bliskosti. Udaljenost od onoga koga poučavamo ima razarajuće posljedice u odgojnem procesu. Uzor nam je bliskosti u odgoju Krist učitelj. Kreposti koje su nužne za bilo koji oblik suradnje jesu strpljivost i velikodušnost. Pravi je (vjero)učitelj pozvan velikodušno i strpljivo dati sve od sebe, neovisno o neposrednim i brzim rezultatima. Učenik će tada biti nalik stablu zasađenom pokraj voda tekućica što plod donosi isključivo kad je vrijeme, zaključio je svoja poticajna promišljanja dr. Castillo. Nakon prigode za ispovijed, susret je zaključen misnim slavljem koje je predvodio vlč. Pranić. (tekst i foto: np)

Albanski kardinal Troshani blagoslovio spomenik sv. Majci Tereziji

Albanski kardinal Ernest Simoni Troshani, tijekom drugoga dana svoga boravka u Istri, predvodio je svečano misno slavlje u porečkoj pravoslavničkoj crkvi sv. Eleuterija, a potom je blagoslovio novopostavljeni spomenik sv. Majci Tereziji ispred crkvice sv. Eleuterija.

Dugog dana svoga posjeta Istri, u četvrtak, 23. studenoga 2017., albanski kardinal Ernest Simoni Troshani boravio je u Poreču. Svečanost u čast blagoslova novopostavljenoga kipa započela je svečanim prijamom u kazališnoj dvorani kojem su prisustvovali albanski predsjednik Ilir Meta, predsjednik parlamenta Makedonije Talat Xhaferi, zamjenik premijera i ministar vanjskih poslova Kosova Behgjet Pacolli, bivši predsjednik RH Stjepan Mesić, indijski veleposlanik u Hrvatskoj Sandeep Kumar, ministrica kulture Albanije Mirela Kumbaro, ministri za kulturu i dijasporu Albanije i Kosova Dardan Gashi i Pal Lekaj, zamjenica župana Istarske županije Giuseppina Rajko te gradonačelnik Poreča Loris Peršurić sa suradnicima. Spomenuti uzvanici te predstavnici drugih gradova gore navedenih država, kao i brojni građani, sudjelovali su potom na svečanom misnom slavlju koje je u porečkoj pravoslavničkoj crkvi sv. Eleuterija potaknula je zajednica Albanaca u Poreču koja ima oko 7000 pripadnika te se Poreč tako pridružio nekolicini gradova diljem svijeta koji imaju njezin kip. U Puli je njezin kip prije nekoliko godina postavljen pored crkve Gospe od Mora. Papa Ivan Pavao II. proglašio

Nakon misnoga slavlja sudionici svečanosti uputili su se prema crkvi sv. Eleuterija ispred koje je kardinal Troshani blagoslovio novopostavljeni kip sv. Majke Terezije. Podizanje spomenika sv. Majci Tereziji u Poreču ispred crkve sv. Eleuterija potaknula je zajednica Albanaca u Poreču koja ima oko 7000 pripadnika te se Poreč tako pridružio nekolicini gradova diljem svijeta koji imaju njezin kip. U Puli je njezin kip prije nekoliko godina postavljen pored crkve Gospe od Mora. Papa Ivan Pavao II. proglašio

je Majku Tereziju blaženom 19. listopada 2003., a papa Franjo proglašio ju je sveticom 4. rujna 2016. u Vatikanu. Porečki gradonačelnik Loris Peršurić rekao je kako je Poreč poznat kao grad turizma, multikulturalnosti, suživota i tolerancije te da se od danas ponosi i tim spomenikom. "Majka Terezija postala je *brend* tolerancije u cijelome svijetu i prema tome Poreč dobiva još više na prepoznatljivosti suživota i tolerancije koje gajimo i razvijamo svih ovih godina", poručio je Peršurić.

Fotovijest

SV. NIKOLA U Labinu

Sv. Nikola susreo se s labinskim djecom u crkvi sv. Franje i podijelio darove. Slavlje su animirali mali „Kerubini“ sa svojim voditeljem Kristijanom Čorićem.

PORUKE BOŽIĆA U NOVOJ EVANGELIZACIJI

Poštovani čitatelji!

Božić svojim porukama može puno pridonijeti novoj evangelizaciji. Tu je najprije pitanje čovjeka. Tim događajem Bog hoće čovjeku nešto važno poručiti, i to nešto što život znači. Nova je evangelizacija novo raspoloženje u Duhu i zato nov žar u naviještanju životnih istina. Evo što se evangelizacijski može zgodno uključiti u božićno promišljanje.

ČOVJEK: NJEGOVA UGROŽENOST I PERSPEKTIVA

Ugroženost je tako prisutna u našoj suvremenosti. Kao da dolazi neko novo doba, doba ovisnosti i nesigurnosti. Sironah je ovisan o bogatašu, nesiguran za posao i placu. Vlada neka nestabilnost i mučni pogledi prema naprijed. Obitelj i odgoj pod utjecajem su novih, pogrešnih ideologija, kad više nije važna razlika, a važna je i prirodna, muško i žensko, mama i tata... No, Božić proglašava da je tu Bog: „Sam hita da nas spasi!“ Bog postaje Božić-Dijete, zauzet za naše jude i traženja. „Danas vam se u gradu Davi-

dovu rodio Spasitelj – Krist, Gospodin.“ Dakle, dolazi spasiteljski, donosi perspektivu, novo gledanje na život i njegov smisao. Evo, ta velika tema čovjeka i njegova smisla rasvjetljuje se evangelizacijski baš u božićnom kontekstu. Ako je čovjek pitanje svih pitanja, onda je Božić-Isus, Bog koji sada spašava, odgovor svih odgovora. Svaki vjernik s iskustvom vjere može to posvjedočiti. „U njemu je Život, a Život je svjetlo ljudima.“ On se jednostavno rodio u ljudskoj povijesti, od njega se nižu naše godine, generacijama, jer se želi rodit i u našoj generaciji, i u meni i u tebi. Evo velike blagodati božićnih poruka! Evo malo odvažnosti, malo promišljanja i otvorenosti srca: i ja mogu zaživjeti sretan Božić.

MIR JE NOVA VELIKA TEMA BOŽIĆA

Naime, u osmini Božića, na Novu godinu, slavimo Svjetski dan mira, i to desetljećima. Nad betlehemskim događajem odjekuje pjesma: „Slava Bogu na visini, i na zemlji mir ljudima njegovim miljenici-

ma.“ Biblijski mir znači puninu Božjega blagoslova i dobara za čovjeka, za ljude. S njim, Isusom, dolazi i perspektiva mira, i za suvremenoga čovjeka i svijet. Kako je taj mir danas krhak i lomljiv! Svaki dan slušamo nemile vijesti o stradanjima i ubojstvima. Množe se crne kronike. Zato u naš život i međusobne odnose treba uključiti Isusa i Njegove poruke. Među nama treba zaživjeti Božje čovjekoljublje. Tako će Božić u nama i među nama biti živ, a mi svjedoci nove evangelizacije. *Novi odnosi prema Bogu – Bogoljublje i novi odnosi među nama – čovjekoljublje* otvaraju put novoga lica Zemlje. I nakraju, pastiri na betlehemskim poljima čuju riječ: Danas vam se rodio Spasitelj... Evo, ljepota je naše vjere ovaj *dan*... Danas, u naše vrijeme, mi imamo mogućnost ovim novim žarom primiti, zaživjeti i djeliti radost Božića. U tome znaku *svima vama, dragi čitatelji, i vašim obiteljima nek' je radostan Božić, a u novoj godini primite obilje Božjih blagoslova!*

Milivoj Koren, svećenik, povjerenik za obitelj, i župnik

Smotra zborova u Vrsaru

Posljednja ovogodišnja dekanatska smotra zborova na području Porečke i Pulsko biskupije održana je u nedjelju, 25. studenoga u Vrsaru, u crkvi Majke Božje od Mora. Susreli su se zborovi Porečkoga i Rovinjsko-kanfanarskoga dekanata.

Susret je započeo Euharistijskim klanjanjem koje je predvodio domaćin, vlč. mr. sc. Lino Zohil, župnik Vrsara i Gradine. Smotrom je i ovaj put moderirao koordinator toga lijepog projekta, koji u Porečkoj i Pulskoj biskupiji redovito obilježava mjesec sv. Cecilije već 22 godine, član dijecezanskoga Vijeća za liturgiju i crkvenu glazbu preč. Rudi Koraca. U pojedinačnim nastupima prvi se predstavio katedralni zbor porečke katedralne župe koji je, pod vodstvom Marija Eterovića, izveo popjevku iz Prigorja „Oj djetetće moje drago“ te pjesmu „Zapovijed vam novu dajem“. Župni zbor iz Funtane, pod ravnateljem dirigenta Zlatka Crnkovića i uz orguljsku

pratnju Mihaele Štifanić, izveo je molitvu „Ave Maria“ te pjesmu „Isuse Kralju“. Župni zbor sv. Vitala iz mjesta Rotošin brig pod vodstvom zborovođe Antonelle Picinić, otpjevao je pjesme „Jer ti si predivan Bog“ i „Jerihonske zidine“. Župni zbor iz Kanfanara, pod dirigentskom palicom Melite Damjančić, predstavio se pjesmama „Isusu Kristu Kralju“ i „Samo Bog je ljubav moja“. Iz Bala, gdje je preč. Koraca nekad bio župnik, ove je godine stigla mala, ali jaka grupa od 5 pjevačica koje su uz instrumentalnu pratnju zborovođe Željka Drandića otpjevale pjesme „Želim biti tvoj“ i „I believe in angels“, za koju su nagrađene posebnim pljeskom. Župni zbor iz Žbandaja predstavio se, pod ravnateljem zborovođe Marija Bilandžića, pjesmama „Ave verum“ i Beethovenovom „Nebesa poju“. Župni zbor iz Nove Vasi nastupio je, pod dirigentskom palicom Mihaela Žipovskog, pjesmama „Divan si“ i „Ave verum“. Pretposljednji su se predstavili pjevači Župnoga zpora sv. Eufemije iz Rovinja koji su, zajedno sa zborovođom Irenom Tukrović, izveli

pjesme „Ovaj kruh i ovo vino“ te crnačku duhovnu pjesmu „Bože moj, što je jutro“. Posljednji su nastupili domaćini, vrsarski župni zbor, koji se pod ravnateljem s. Benite Antolović te uz orguljsku pratnju Suzane Ursić predstavio pjesmama „Tisuću puta“ i „Darovi prepuni radosti“. Na toj, posljednjoj ovogodišnjoj smotri zborova sudjelovalo je sveukupno oko 170 pjevača.

Svečana proslava sv. Katarine u Sv. Katarini

Sveta Katarina Aleksandrijska, zaštitnica mjesne crkve i naselja Sv. Katarina, kao i svih okolnih sela i zaselaka koji gravitiraju toj crkvi u župi Navještenja Marijina Pićan, i ove je godine lijepo proslavljenja svečanim misnim slavljem.

Misu je, uz susluženje svećenika vlč. Mirka Vukšića, braću Dragutina i Aleksandra Petrovića i župnika domaćina vlč. Antuna Kurelovića, predvodio mladomisnik naše biskupije Dejvis Martinović, zaređen za svećenika u mjesecu lipnju o. g., sada u službi župnoga vikara u Umagu. Prije početka misnoga slavlja župnik domaćin pozdravio je sve nazočne, posebno načelnika Općine Pićan g. Ivana Frančkovića, predsjednika Općinskoga vijeća g. Silvana Jurana, ravnateljicu Osnovne škole Vladimira Nazora Potpićan kojoj pripada i područna škola u Sv. Katarini gdje Nadu Peršić, a potom su djeca, učenici nižih razreda iz škole u Sv. Katarini, predvođeni učiteljicama Samantom Palisku i Tatjanom Baćac, izveli kraći prigodan program na temu poznavanja života svetice Katarine Aleksandrijske, njezina mučeništva za vjeru i sljedbu Isusa Krista, beznačajnosti za vječnost njezina progona, a tadašnjega moćnika cara Dioklecijana, koristeći simbole kojima ju se prikazuje, što su sve na kraju popratili gromoglasnim dječjim uzvikom: „Isus Krist!“ Bio je to odgovor na pitanje gdje je Svetica i Mučenica pronalazila izvor svoje vjere i ljudske hrabrosti.

Predvoditelj, vlč. Dejvis Martinović, u svojoj je propovijedi, a na temu Isusove prispodobe iz Evanđelja po Mateju 25, 31-46 o posljednjem суду, najprije napomenuo da nakon živopisna i sveobuhvatna dječjega prikaza života djevice, mučenice i svetice Katarine Aleksandrijske, on i nema mnogo što reći jer život i svjedočenje te mučenička smrt ove svetice svakako imaju veze i s temom današnjega Evanđelja o posljednjem суду. No, podijelivši s vjerničkim pukom svoja promišljanja, naveo je kako je potrebno da kao vjernici, a po uzoru na sv. Katarinu, preispitujemo svoje ponašanje i vjeru u svezi s onim pitanjima koja će se svakako postavljati na posljednjem суду. Kako svjedočimo svoju vjeru, mi koji živimo danas, sada, već stoljećimaiza sv. Katarine? Nas sada možda i ne muče fizički, ne osuđuju nas i ne usmrćuju mučenjem kotačima zbog vjere, kao što se dogodilo sa Sveticom (nije tako davno bilo kad su u

Domovinskom ratu katolici Hrvati ubijani upravo i zbog svoje vjere, nije tako davno bilo ni da je bl. Miroslav Bulešić mučki ubijen, kao i mnogi drugi svećenici, a sljednici ideje koja ih je ubila kao pravi sinovi kneza tame u rujnu o. g. u Pazinu izviđali su spomen na istarsko svećenstvo u vremenu Drugoga svjetskog rata, spomenuto od Predsjednice RH, op. a.), ali nas možda ipak muče na neki današnji, suvremenii način. Zasramimo li se kada da smo vjernici, sakrijemo li, naprimjer, svoj križi na lančiću zateknemo li se u društvu koje se tomu ruga, zatajimo li Isusa u društvu u kojem je vjerovanje zaostalo, nazadno, neobrazovano, nemoderno, dosadno? Živimo li po svojoj vjeri ili po diktatu današnjega propagandno i ciljano zacrtanoga komoditeta i hedonizma u kojem nema mjesta za Boga? Ili ostajemo vjerni, dosljedni, postojani u svojoj vjeri, bez obzira na društvo, prijatelje, okolinu, medije? Na takva je promišljanja ukazao predvoditelj u kratkoj, jezgrovitoj i nedvojbenoj propovjednoj besedi u punoj crkvi. Izravan i izričit, beskompromisan, kao što je to svojstveno mladim ljudima, mlađi svećenik i mlađi čovjek kojega se pozorno slušalo. Ovdje se može dodati da izuzetno i divljena vrijednoj hrabrosti danas zaciјelo pripada i odaziv Božjem pozivu na svećeništvo, ali Gospodin ljubi hrabre, vjerne i odane, baš kao i u rečenoj prispodobi, baš kao i sv. Katarinu.

„Tebe Boga hvalimo“

Misno je slavlje popraćeno glazbom i pjesmom mješovitoga zabora crkve sv. Katarine, predvođenoga orguljašem Franjom Piletićem, i dječjega zabora, predvođenoga sestrama Andreom i Tihonom Udovičić, također mlađim, u našim crkvama angažiranim ljudima, na radost i ponos svima nama, a Bogu na slavu. Na kraju je predvoditelju, vlč. Martinoviću, uime župe zahvalila gđa Neva Gržinić te mu uručila prigodan dar župe – ručni sat koji je on odmah stavio na svoju desnu ruku, pa se u zazivanju Božjega blagoslova na sve nas, polaganjem njegovih mlađomisničkih ruku, novim satom na jednoj, a njegovim prijašnjim na drugoj ruci simbolički moglo iščitati ili nazreti nagovještaj uočnice Krista Kralja svega Stvorenja, kao znaka vremena zemaljskoga i vječnoga, kao znaka neminovnoga dolaska Posljednjega suda, ali i nade i vjere u Krista Kralja, otkupitelja svijeta. Misno je slavlje završilo s „Tebe Boga hvalimo“, a potom čašćenjem kolačima i pićem za sav puk ispred crkve. (Davorka Smoković)

KULTURA OBITELJSKOGA ŽIVOTA (DOCAT)

Crkvi su važni dobrobit i dostojanstvo svakoga pojedinca jer upravo pojedinac sve te dijelove drži zajedno. Nigdje čovjek nije bolje zaštićen nego u kulturi obiteljskoga života, prožetom uzvišenim idealima i dobrim odnosima. Tu se može pokazati i naučiti kako su uzajamno poštovanje, pravednost, dijalog i ljubav važniji za uspješan suživot od bilo čega drugoga. Obitelj, dakle, nije samo institucija koja je „spojava“ s modernim društvom, nego je čak središnje mjesto ljudske integracije. U njoj nastaju nužni društveni ljudski preduvjeti za državu i razna društvena područja.

„Moja se obitelj toliko snažno držala zajedno da sam ponekad imao osjećaj da smo jedna osoba koja se sastoji od četiri dijela.“ (Henry Ford)

OBRATITE SE! – u Došašcu

„Dovoljno je upitati se kad smo mi posljednji put ostavili Isusa zadržljena svojim životom, svojom vjerom. Puni smo uvjerenosti u svoja prava pred Bogom. On je, kao, dužan poslušati naše molitve, to mu je posao, a molitve nam postaju isprazne, blebetanje bez srca i vjere.“ (Darko Zgrabić)

SVIM NA ZEMLJI MIR...

„Mir treba htjeti. Mir treba ljubiti. Mir treba stvoriti... Svijet se ne može odreći svoga sna o općem miru. Upravo zato što se mir neprekidno rađa, uvijek nepotpun, uvijek krhak, uvijek ugrožen, uvijek slab – mi smo za mir. Kao za dužnost. Neizbjegnu dužnost. Dužnost svih odgovornih za sudbinu naroda. Dužnost svakog građanina svijeta.“ (Ivan Pavao II.)

PROSLAVA SV. ANDRIJE U RAPCU

Malena crkvica sv. Andrije, smještena na obali Rapca, u drvo-redu čempresa, nadahnula je pjesnika Daniela Načinovića koji ju je opjevao pjesmom o sv. Andriji ribaru i ribarskim tegobama. U toj se crkvici svake godine održava sveto misno slavlje, uz velik broj vjernika i svećenstva Labinskoga dekanata. Ove je godine slavlje predvodio župnik Funtane vlač. Ivica Butković. Riječima propovijedi ispričao je veličinu ribara koji je nauk Kristov, kao prvi pozvani apostol s obala Genezaretskoga jezera, pronio obalamu Sredozemnoga i Crnog mora da bi zbog širenja Kristove ljubavi okončao mučeništvo u gradu Patrasu u Grčkoj. Danas se njegovo mučeništvo slavi duž Jadranu, počevši od otočića sv. Andrije ispred Dubrovnika pa do Crvenoga otoka sv. Andrije ispred Rovinja, duž obala južne Rusije na Crnom moru, a posebno u Ukrajini, čiji je on zaštitnik, te Škotskoj. Kao prvi carigradski biskup trajan je zaštitnik istočnih kršćanskih Crkava. Pa kad znamo da je njegov brat Petar prvi biskup Rima, tad možemo u tome prepoznati potrebu ekumenskoga sjedinjavanja Kristove Crkve. Vl. Ivica Butković, uz povijesni dio, istakao je da iz slavljenja sv. Andrije moramo u sebe ugraditi duh Kristove vjere i ljubavi te da u crkvici sv. Andrije moramo prepoznati pet stoljeća okupljanja, ne samo ribara već i onih koji su naraštajima ostavljali poruku Andrijina križa, križa koji u sebi sadržava i uzdahe i nevolje i blagoslov po kojem se prepoznaju oni koji nasljeđem sv. Andrije nasljeđuju Krista. Na kraju sv. mise mladi župe Rabac uručili su župniku vlač. Stipanu Mišuri knjigu „Svjedoci otajstva“ i medaljon bl. Alojzija Stepinca, u znak zahvalnosti za njegovo predano dvadesetpetogodišnje djelovanje s mладim generacijama. Uobičajeno zajedničko druženje provedeno je u kapeli Gospe Žalosne. Današnja župa Rabac niknula je iz šačice vjernika od prije dvadesetak godina u župu prepoznatljivu vjerskim sadržajima. Uz zahvalu svima nazočnim, posebno gradonačelniku Grada Labina gosp. Valteru Glavičiću te skupini iz Labina koja je pješice pohodila svečanost župe Rabac, upućujemo preporuke našem nebeskom zaštitniku.

DOBRILIN KUTAK

(Koristi se knjiga *Biskup dr. Juraj Doprila: spomen-knjiga. Pazin, Josip Turčinović, 2012.*)

„Gdje je opazio da puk čezne za školom, nagovarao ih je neka se slože pa neka sagrade školsku zgradu, a on da će im biti vazda pri ruci te im pružati po mogućnosti i novčane pomoći. Nagovarao je ono malo ljudi što su znali čitati, neka nauče djecu čitanju za dugih jesenskih i zimskih večeri; pobilježio si marljivo njihova imena, poslao im iz Poreča, a kasnije i iz Trsta početnicu i drugih knjiga. Nagovarao je također svećenike neka uče privatno djecu čitanju i pisanju u korizmi, u došašcu i drugim prigodama, kada poučavaju djecu u kršćanskom nauku. Uvjeravao ih je o svojoj blagonaklonosti, i odašilja je i njima svakovrsnih knjiga. Mnogi su ga svećenici slušali, pa se dogodilo da se u selu, gdje se prije šest, sedam godina nije skoro ni znalo za čitanje, našao lijepi broj djece, koji su se molili Bogu u crkvi iz biskupova molitvenika „Oče, budi volja Tvoja!“

Hodočašće Gosi od Zdravlja

Dana 19. studenoga o. g., na 33. nedjelju kroz godinu, održano je još jedno, tradicionalno, jedanaesto hodočašće Gosi od Zdravlja u Orič, u župi Navještenja Marijina Pićan.

Kao što je to već uobičajeno, u poslijepodnevnim satima hodočasnici su se okupili na oričkoj autobusnoj postaji i raskrižju za Orič na cesti Žminj – Potpićan, njih sedamdesetak, predvođeni župnikom vlač. Antunom Kurelovićem, nakon čega su se molitvom Slavnih otajstava Krunice i pjevanjem marijanskih pjesama uputili prema odredištu – kapelici posvećenoj Gosi od Zdravlja, koja postojano, poput prave naše nebeske Majke Marije dočekuje i otpraća sve one koji dolaze i odlaze iz Oriča, jednoga od većih sela župe i Općine Pićan. Gospu od Zdravlja slavimo 21. studenoga pa je to bilo najbolje vrijeme za zajedničku molitvu i simboličan hod prema našoj Gosi uoči toga blagdana. Malu, bijelu, kamenu kapelicu, krajputaš, izgradio je g. Zvane Kresina, rodom Žminjac, orički zet, koji sa svojom obitelji živi u Puli, ali je kapelica postala opće dobro svih Oričana i putnika namjernika. Tko god prođe, po svome srcu i volji, neka zastane na trenutak i sjeti se da smo svi samo stvorena potrebita Božje ljubavi i pomoći, zdravlja, duševnoga i tjelesnog, i Presvete Bogorodice, Gospe od Zdravlja da nas kao naša istinska majka zagovara i posreduje za nas kod svoga Sina, našega Gospodina, Isusa Krista. Pred kapelicom su pročitana čitanja iz Sv. pisma od te nedjele, Evangelje te su moljene i Lauretanske litanijske Majci Božjoj. Vlč. Antun Kurelović održao je i kratku prigodnu propovijed na temu Isusove prisopodobe o talentima. Na kraju je svima zahvalio domaćin, g. Zvane Kresina, svima koji su došli ili su dolazili na ovo hodočašće i time dali svoj doprinos smislu gradnje i postojanja ove kapelice ili se tu pomolili za svoje nakane i potrebe, a poglavito svojoj obitelji čijim razumijevanjem i sloganom sva ova slavlja tijekom godina i uopće ljepota zajedničke molitve dobivaju na bogatstvu, pa time i donose plodove. Potom je, također već tradicionalno, pozvao sve nazočne za ne-tom postavljene stolove koji su bili prekriveni bogatstvom slasticama, finih kolača i toplih napitaka, od kojih je većini najviše prijao mirišljav, topao, voćni čaj. Svaka čast svim slastičarkama, ali posebno priznanje treba odati osamdesetdvogodišnjoj gđi Zori Brenko na njezinim posebnim krafnama koje prve planu s pladnjeva. Naravno da su uz srdačno zajedničko druženje našoj Nebeskoj Majci zaciјelo najljepši ures djeca koja ni ove godine nisu nedostajala i koja su, pokraj svojih mama i tata, baka i djedova, veselo trčkarala uokolo, malo slušajući riječ Božju, malo svoju dječju maštu. Šteta je jedino to što se više naših župljana ne uključi u ova zaista i duhovno i tjelesno lijepa i bogata druženja. Sigurno se već u sumrak svi vratimo svojim kućama radosniji i ispunjeniji i tko god dođe, bude mu draga što je bio. To i jest duša hodočašća. (D. S.)

„Biti poput proroka Jone ili apostola Andrije?“

**U četvrtak, 30. studenoga
2017. u Gradini, župi
Porečkoga dekanata, svečano
je proslavljen zaštitnik
župe, sv. Andrija apostol.**

Svečano misno slavlje predvodio je vlač. Dejvis Martinović, mladomisnik, župni vikar u Umagu, u suslavljisu velečasnim Josipom Kalčićem, dugogodišnjim župnikom te župe, vlač. Josipom Zovićem i župnikom domaćinom vlač. Linom Zohilom. Propovjednik je u prigodnoj homiliji podsjetio na dva suprotna držanja koja su prema Bogu imala dva biblijska lika: proroka Jonu koji je bježao od Gospodinova poziva i apostola Andriju koji je odmah prepoznao Isusa i počeо ga slijediti. Pokušajmo biti kao apostol Andrija i recimo Bogu 'da', potaknuo je okupljene vjernike vlač. Martinović, istaknuvši kako se apostol Andrija i prije Isusova dolaska, kao Ivanov učenik, pripremao na Isusov dolazak, a kad ga je prepoznao, nije mu sam pristupio, nego je pozvao i svoga brata Simuna Petra. I u tome bismo trebali biti poput Andrije, naglasio je propovjednik, trebali bismo i druge ljude pozivati da

slijede Isusa: možemo to činiti riječima, propovijedanjem, ali posebno je vrijedno to činiti primjerom ugledna kršćanskog života. Nadolazeće došašće izvanredno je vrijeme da se dostojno pripremimo na dolazak Djeteta Isusa kojeg dočekujemo u božićnoj noći, rekao je propovjednik te predložio prisutnima da si u ovome došašću, kao pripremu na Isusov dolazak, daju zadatku intenzivnije čitati Sveti pismo, pročitati, primjerice, jedno evanđelje jer upravo nam je u Svetome pismu rečeno sve što trebamo znati kako bismo bolje upoznali Isusa. Budimo u svemu nalik na apostola Andriju, koji je Isusa slijedio do kraja, pozvao je vlač. Martinović podsjetivši kako je i Andrija skončao svoj ovozemaljski život na križu, Andriji-nu križu u obliku slova 'X'; prigrlio je križ uvjeren da je to put Spasenja, zaključio je propovjednik. Na kraju misnoga slavlja, nakon prigodnih zahvala koncelebrantima i okupljenim vjernicima, župnik, vlač. Zohil predslavitelju je u znak zahvale na dar uručio knjigu „Uredbe i naredbe za obdržavanjem u Kaštelu Vrsar i njegovu kotaru“, koja u nizu statutarnih odredbi donosi prikaz života u Vrsaru u 17. stoljeću kada je Vrsar s okolicom

bio posjed porečkih biskupa, a uredbe je izdao biskup Lionardo Tritonio. Župnik je predvoditelju uručio i reprint velike oltarne pale u drvu s likom bl. Miroslava Bulešića, djelo akademskoga slikara Harija Vidovića, koja je za tu crkvu naručena prigodom polaganja Blaženikovih relikvija u oltar 2015. godine.

Vrsar: Procesija k Sv. Andriji

Svetome Andriji posvećena je i jedna crkva u susjednoj Župi sv. Martina u Vrsaru, kojom također upravlja vlač. Zohil. On je po preuzimanju župe uredio tu crkvicu koja se nalazi nadomak mjesta na jednome brežuljku te je otad ona redovito mjesto hodočašćenja nekoliko puta godišnje. Odmah po uređenju, uvedena je tradicija da o blagdanu sv. Andrije ribari, čiji je sv. Andrija zaštitnik, nose do crkve u procesiji njegovu sliku te se potom ondje održi misno slavlje. Tako je bilo i ove godine. Misno je slavlje predvodio vlač. Martinović, a na tom su misnom slavlju, koje se zbog specifičnog rasporeda u ribarskom poslu održava u ranim poslijepodnevnim satima, sudjelovali ribari iz Vrsara i okolnih župa. (foto: G. Abrami, G. Krizman)

GODINA UMJERENOG DRUŠTVENOG OPTIMIZMA

Na kraju smo kalendarske godine koju bismo mogli s političke, društvene i gospodarske perspektive okarakterizirati *umjereni pozitivnom*. To proizlazi iz stvarnih pokazatelja gospodarskoga rasta, iz stanja demokratske i političke stabilnosti, kao i iz društvenih procesa koje obilježavaju ideološki i politički producirana konfliktna stanja, ali koja nisu društveno dominantna, a još manje korjenita i suštinski neprevladiva.

Gospodarski rast

Govoreći o kategorijama rasta društvenoga proizvoda, gospodarske aktivnosti, zaposlenosti i drugih izvedenih obilježja, Hrvatska u svojoj cjelovitosti pokazuje izlazak iz višegodišnje krize što se posve jasno vidi i osjeća već na razini osobnoga standarda građana. Ovaj gospodarski «zamašnjak», kao i sve popratne reforme koje se povezano s tim provode u sustavu vlasti, donosi realno očekivanje da će se tim smjerom nastaviti i sljedećih godina. Kad se govori o gospodarskoj krizi, želi li ju se ispravno razumjeti, valja znati da je to obilježje u kojem je ukupan društveni proizvod i javni prihod manji od društvene i javne potrošnje. U takvom stanju «manjka prihoda nad rashodima» država se, poradi društvenoga i socijalnog mira, ponajprije zadužuje na vanjskom finansijskom tržištu, a uz to u raznim područjima djelatnosti «krati» nesnošljive izdatke. Društveni i politički sukobi nastaju na pitanju kome i koliko kратiti jer se razne društvene skupine ne mogu složiti oko toga, već u pravilu razmišljaju kako se treba «uzeti» nekom drugom, a ne i njima samima. Izlazak iz krize jedino je moguć povećanjem gospodarske aktivnosti i prihoda, ali kad se to postigne, kao što je trenutni slučaj u Hrvatskoj, prioriteti bi trebali biti otpłata učinjenih dugova i jačanje rada i produktivnosti, a tek potom i pojačavanje javne potrošnje. Ipak, i u ovakvoj «boljoj» situaciji, kao što svjedočimo, sukobi ne nestaju već se sporenja prebacuju na pitanje kome i koliko sve treba povećati državna finansijska davanja. Apetiti su veliki, traženja pretjerana, često i bezobzira s obzirom na stvarno stanje državnoga proračuna.

Demokratska i politička (ne)stabilnost

Gore navedeni društveni prijepori moraju se rješavati od strane vladajuće političke vlasti. No, to rješavanje može biti provedeno uz suglasnost, ili barem suradnju, oporbe ili, pak, rezolutnim odbijanjem ponuđenih rješenja od strane oporbe. U Hrvatskoj imamo na djelu ovu drugu opciju. Naravno da prvo rješenje osigurava «mirniju» provedbu reformi i raznih mjera dok druga mogućnost «pregrijava» društvene sukobe i ne doprinosi trajnijim konstruktivnim rješenjima izlaska iz krize. Cjelovito gledajući, u društvu postoje brojne različite društvene skupine i, shodno tome, postoje njihovi različiti, većinom i suprotni, interesi. To je karakteristika svih demokratskih društava. I svi su ti interesi legitimni, iako mogu biti i sebični i nerealni. Ali, isto tako, svi oni nisu i ostvarivi. Ponajmanje odmah, u kratku vremenu i u cijelosti.

Demokratska se zrelost društva očituje upravo u tome jesu li ili nisu te razne skupine spremne i sposobne sagledati cjelinu društvenih odnosa i mogućnosti, i koliko su kooperativne, pa i solidarne, u traženju i postizanju konačnih rješenja. Kako se društvena svijest najzornije iskazuje na političkom planu, u raznim političkim opcijama i strankama, to je stabilnost stranačkoga sustava, iz kojega izvire stabilnost vlasti, preduvjet za smanjenje društvenih sukoba i za provedbu nužnih reformi, to jest takvih društvenih rješenja koja će unaprijediti, a ne unazaditi društveni i državni razvoj. Dobar se primjer zrela ponašanja iskazuje u trenutnoj suradnji Vlade, poslodavaca i sindikata s obzirom na povećanja radničkih primanja, uz istovremeno rasterećenje poslodavaca. No, ono čime se nipošto ne bi moglo biti zadovoljno jest parlamentarno ponašanje u pogledu bavljenja nevažnim, a ne najvažnijim temama, i u pogledu strogo suprotstavljenih stajališta Vlade i oporbe kod gotovo svakog reformskog, svjetonazorskog, ideološkog, pa i međunarodnog pitanja, koje se pojavljuje na dnevnom redu Sabora.

Političko-ideološki inat na društvenu štetu

Ovakvo se negativno političko ozračje ne može opravdati i razumjeti već iz toga razloga što imamo stabilan, manje-više, dvostranački sustav u kojem su obje opcije sa svojim saveznicima, u zadnjih sedamnaest godina, bile u dva navrata u poziciji vlasti. I ne mogu sada tvrditi kako bi one «znale bolje», a u fazi vladanja pokazivale su i dokazivale kako «ne znaju bolje». Još su manje, ili gotovo nikako, uvjerljive kad nam o tom «znamo» govore oni bivši ministri i njihove stranke za koje iz ranijega iskustva znamo «da ne znaju bolje». Kako ozbiljno vjerovati stranci koja, poput IDS-a, sada od desne vlade traži neku nebuloznu decentralizaciju (s kojom, nota bene, ne želi ni u kakvu političku suradnju), a da to, s pozicije vladajućih do pred dvije godine, nije ostvarila ni predlagala? Ili kako objasniti njihovu političku floskulju po kojoj središnja vlast ubire 800 milijuna kuna više iz Istre nego što vraća, potroši, na Istru, uz spoznaju da su glede toga mogli naći rješenje za vrijeme njihove koalicijske vlasti? Nema tu nikakvih racionalnih objašnjenja, niti tu postoje stvarni problemi. Taj suficit središnje države u odnosu na razvijeniju regiju, što je prirodna zakonitost, iznosi svega 5 – 7 % ukupnoga salda. Ulazi oko 8,3 milijardi, a vraća se oko 7,5 milijardi. Ali takva forsirana destrukcija ili ona ideološka u pogledu promotora «antifašizma», Tita, negativnoga odnosa prema Crkvi, favoriziranja neokomunizma, itd., stvara društvene sukobe i štetu. Ali takvu politiku to nije briga, ako to donosi, a donosi, neizravne koristi stranci i njenoj političkoj i birokratskoj eliti u izbornoj potpori i pobedi. Pa se, u maniri ideoloških uzora, vide «isključivo i vječno» na političkoj vlasti i važnim društvenim položajima u Istri.

Politička teorija tvrdi da je to štetno za društvo!

Sretan vam i miran Božić!

ISELJENIČKI DOPRINOSI DOMOVINI OBITELJI ČOLAK I PODHRAŠKI IZ PADOVE

**Otac Nikola Čolak, kći
Dubravka i unuka Zrinka u
zajedničkim projektima, iz
ljubavi prema Hrvatskoj.**

Odsjek za povijest Filozofskoga fakulteta Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, Državni arhiv u Pazinu i Odsjek za povijest Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu organizirali su tribinu – predstavljanje knjige hrvatskoga emigranta od 1945. godine, Nikole Čolaka „HRVATSKI POMORSKI REGESTI – REGESTI MARITTIMI CROATI“, III. svezak, Split, 2017. Pozdravnu riječ i predstavljanje održao je doc. dr. sc. Mihovil Dabo. Predstavljanje je održano u petak, 8. prosinca 2017. godine u 12 sati u Dvorani Slavka Zlatića na Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli.

O autoru Nikoli Čolaku i njegovu djelovanju općenito govorio je povjesničar profesor emeritus Miroslav Bertoša s Odsjeka za povijest Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Puli. Profesor Bertoša svoje je izlaganje započeo vrlo emotivno slikovitom pričom o prvom susretu s profesorom Čolakom u Italiji gdje su zajedno „prekapali“ po arhivima za hrvatsku povijest. Sa simpatijama se prisjetio i odjekivanja vješta i upečatljiva Čolakova tipkanja po, tada poznatom, stroju za tipkanje Eriki. Iako su imali različita područja istraživanja, jedno je bilo zajedničko, a to je otkrivati i zapisati bogatu prošlost i kulturu hrvatskoga postojanja. Njihovi susreti iz arhiva bili su obogaćeni i susretima s obitelji te je spomenuo i suprugu pokojnoga Nikole, gospođu Terezu, koja je, uz skrbnu domaćicu, bila i strpljiva i pažljiva suradnica svome suprugu u pretipkavanju tisuća dokumenata koje bi on prikupio i istražio.

Doc. dr. sc. Elvis Orbanić, ravnatelj Državnoga arhiva u Pazinu, vrlo je iscrpno i s osobitim zanimanjem govorio o vrijednu dokumentacijskom djelu. U svom predstavljanju knjige, posebno se osvrnuo na one dijelove gdje se spominje pomorstvo s istarskog područja u 18. stoljeću. Istaknuo je da se od gradova spominjanih u dokumentima najviše spominjao grad Rovinj. Izrazio je zadovoljstvo i zahvalnost profesoru Čolaku i unuci Zrinki na bogatoj i brojnoj doku-

mentaciji koju je Hrvatska dobila ovim vrijednim djelom.

U završnom se dijelu obratila urednica knjige Zrinka Podhraški Čizmek. Unuka je to profesora Čolaka koja je iz Padove krenula na studij povijesti u Zagreb i bila motivirana nastaviti djelo svoga „dide“, koje on, zbog prerane smrti, nije uspio završiti. Iz Padove je preselila u Hrvatsku u rujnu 1991. god. Diplomirala je talijanski jezik i književnost te povijest na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Doktorand je Odsjeka za povijest Sveučilišta u Splitu s temom „Hodočašća i hodočasnici u Loreto i Asiz u Hrvatskim pomorskim regestima 18. st.“, pod mentorstvom prof. dr. sc. Marka Troglića. Sprema sveobuhvatniji projekt transkribiranja i izdavanja daljnjih 80 000 dokumenata hrvatske pomorske povijesti 18. st., u suradnji sa sveučilištima u Bogni, Trstu, Zagrebu i Splitu. Da bi djelo moglo ugledati svjetlo dana i biti pohranjeno kao povjesna baština, jer samo napisano ostaje, uključila se i autorova kći (majka Zrinke P. Č.) Dubravka Čolak Podhraški, koja je uz moralnu i financijsku potporu omogućila tiskanje prvih triju svezaka Pomorskih regesta. Dakle, obiteljski je to doprinos iz ljubavi prema svojoj domovini Hrvatskoj i samo jednom dijelu njezine bogate prošlosti.

DUBRAVKA ČOLAK PODHRAŠKI, PRVA PREDsjEDNICA HRVATSKE ZAJEDNICE U VENETU POD ZAŠTIMOM SV. LEOPOLDA MANDIĆA

U proljeće 2007. godine u Padovi je osnovana *Hrvatska zajednica u Venetu*, s predsjednicom Dubravkom Čolak. Ova najmlađa hrvatska zajednica u Italiji, u suradnji s Hrvatskom maticom iseljenika – Podružnica Pula, svečano se predstavila padovanskoj i talijanskoj javnosti o blagdanu o. Leopolda Mandića, u nedjelju, 13. svibnja 2007. godine. To je ujedno bio povod za prvi susret svih hrvatskih iseljenika Italije, koji se dosad u kontinuitetu održavao punih jedanaest godina. Na susretima se uz hrvatsku misu održavaju i razni kulturno-umjetnički programi, koji obogačuju tamošnje Hrvate, ali i predstavljaju hrvatsku baštinu zemlji u kojoj žive. Značajno je spomenuti da su na prvom susretu, kako

je suorganizator susreta bila podružnica Hrvatske matice iseljenika iz Pule, pa i kasnije, često nastupali umjetnici, crkveni zborovi i svećenici iz Istre. Veliku je potporu pružao i rektor Svetišta fra Flaviano Gusnella. Gospođa Dubravka Čolak vrlo je zauzeto brinula o Zajednici i zadobila snažnu podršku svih hrvatskih diplomatskih predstavništava u Italiji i pri Svetoj Stolici, kao i Hrvatske matice iseljenika i Hrvatskih zajednica u Italiji. Vrlo je dobro prihvaćena i od padovanske biskupije i Grada Padove. Dubravka Čolak Podhraški, iako rođena i odrasla u Zagrebu gdje je završila studij arhitekture, i ona je nakon završetka studija bila „obilježena“ kao dijete političkoga emigranta i posla za nju nije bilo. Morala je i ona za ocem i majkom u tudinu. Nakon sklopljenoga braka s Božidarom Podhraškim, uslijedilo je preseljenje u Padovu. Nije bilo preteško jer Padova nije bila daleko. Ipak, trebalo je krenuti ispočetka i uložiti puno truda za prilagodavanje i pokretanje posla za život. Uz braću Roka i Ivana, razvila je vrlo vrijedan poduzetnički posao od kojeg se moglo dobro živjeti i ne biti proganjan ili obilježen. Međutim, kao kod svih iseljenika, i kod njihovih obitelji Čolak i Podhraški bila je prisutna nostalgija za domom, za korijenima, a posebno nastankom nove samostalne Republike Hrvatske. Odlaskom kćeri Zrinke na studij u Zagreb, uslijedili su češći posjeti Hrvatskoj, dok su ostale dvije kćeri, Vlatka i Branka, osnovale svoje obitelji u Padovi. Danas umirovljeni bračni par Dubravka i Božo, poput mnogih umirovljenih iseljenika, provode vrijeme s ove i s one strane granice, kako bi bili s djecom i unucima koja su ostala u tudini i s onom koja su se vratila u Hrvatsku. To nije lako, ali se iz ljubavi može izdržati i prihvati. Dom je dom, korjeni su korjeni koji nevidljivom snagom privlače.

O knjizi

U prvom se svesku *Hrvatskih pomorskih regesta* nalazi 4890 unosa sakupljenih u Državnom arhivu u Veneciji i onom u Fanu; u drugom, objavljenom također u Padovi, njih 6891 iz Državnoga arhiva u Veneciji i onoga u Anconi, i konačno, u ovom trećem, 3927 jedinica iz posljednjih dvaju arhiva. Sva su tri

sveska popraćena onomastičkim, toponomastičkim i analitičkim kazalima. Jednom kada svi svesci budu objavljeni i digitalizirani, imat ćemo pred očima čitavu našu pomorsku flotu 18. stoljeća: brodove, pomorce i robu i tada će se, prema velikom Fernandu Braudelu, ostvariti najveće savršenstvo koje nam povijest može pružiti da ćemo ponekad u trenutcima nadahnuća, kao nekim bljeskom ući u navedeno vrijeme i prostor i pred očima gledati svaki naš brod i ljudе u njihovoј svagdanjoj plovidbi na Jadranu. Prof. Nikola Čolak imao je srećе da je u svojoj unuci Zrinki našao obiteljskoga člana nastavljača. Osim navedenih, oko 16 000 jedinica dosad tiskanih u trima svescima, u njegovu arhivu sada pohranjenom u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu čeka još oko 30000 registriranih, ali nesređenih jedinica, te još oko 70000 mikrofilmiranih i fotokopiranih izvornih dokumenata. To blago sada leži na leđima njegove unuke i na našoj savjesti. Jednom kada u cijelosti bude objavljeno, Hrvatska će simbolično i stvarno postati snažna jadranska pomorska država. (Iz Pogovora Josipa Vrandečića)

O autoru

Nikola Čolak (Janjevo, 1914. – Padova, 1996.) – povjesničar, arhivist, kulturni djelatnik i publicist, diplomirao je filozofiju, klasičnu filologiju, talijanski i francuski jezik i književnost te povijest. U svibnju 1945. uhićen je od komunističkih vlasti te kako nije želio iz moralnih razloga sudjelovati u novom poretku, osuđen je na tri godine zatvora i prisilnoga rada. Boravio je u logorima u Popovači, Velikoj Pisanici, Sisku i Lepoglavi (zajedno s nadbiskupom Stevincem). Godine 1954. dobiva posao u Državnom arhivu u Zadru gdje ostaje do 1960. te prelazi

u zadarski Institut JAZU-a što označava njegov ulazak u pionirsko područje hrvatske trgovачke pomorske povijesti kojoj je bio začetnik i do danas najjači predstavnik. Prikupljaо je građu za pomorsku povijest Jadrana 18. st. u zadarskom te u venecijanskom arhivu. Otkaz je dobio zbog sudioništva u osnivanju zadarskoga časopisa *Slobodnog glasa* i zbog oporbenjaštva prema komunističkom režimu. Njegovo djelo *Iza bodljikave žice: svjedočanstvo o životu Hrvatske u srkokomunističkoj Jugoslaviji* (Padova, 1977.) govori o njegovu iskustvu proživljenoga stradanja.

Odlučio je emigrirati. Otišao je u Italiju gdje je dobio azil. Smjestio se u Padovi kako bi bio što bliže venecijanskim arhivima, važnim za hrvatsku pomorsku povijest i kao istaknuti hrvatski emigrant angažirao se u raspravama o budućnosti Hrvatske. Bio je istaknut prohrvatski i protukomunistički politički i javno aktivan. Dijelovao je među hrvatskim iseljenicima. Prva radna mjesta bila su mu u Veroni i Veneciji gdje je radio na ekonomskim fakultetima. Potom je predavao povijest i filozofiju u Padovi, u privatnom licetu. Za hrvatsku je povjesnicu mnogo pridonio arhivskim istraživanjima

u Državnom arhivu u Mletcima i inim pismohranama diljem Italije. Prikupio je mnogo građe koja je u svezi s hrvatskim jadranskim prostorom, s naglaskom na pomorstvu u Hrvata. Dio radova još nije objavljen, a dio je objavio u obliku *regesta*. U Mletcima je osnovao "Centro di studi storici croati", a zadaća je tog istraživačkog centra bila objaviti arhivska vredna iz hrvatske povijesti. Objavio je preko 50 izvornih znanstvenih radova u relevantnim hrvatskim i talijanskim povijesnim časopisima. Prijemio je za tiskanje 16 000 dokumenata u *Hrvatskim pomorskim regestima 18. st.* u trima svescima, od kojeg je treći izdan *post mortem*. Prikupio je više od 100 000 dokumenata u hrvatskim i talijanskim arhivima tijekom četrdeset godina istraživanja povijesti Jadrana u 18. st. zasluživši status "erudit": za takav su životni trud bili potrebni integritet, erudicija i znanje kojima je prof. Čolak pridodao i naglašenu ljubav prema Domovini. (Iz Pogovora prof. dr. sc. Josipa Vrandečića)

Opus mu čini šest knjiga, preko 50 izvornih radova, mnoštvo članaka političke publicistike te brojni rukopisi koji još nisu objavljeni.

XII. BICIKL U PASTORALU

Don Milorad DEFAR

„Lijepo je čuvati tajnu kraljeva, ali je slavno otkrivati djela Božja!“ (Tob. 12,7)

NAPOMENA: Zapis don Milorada Defara USPOMENE IZ NEOBIČNOG MOZAIIKA BOŽJE PROVIDNOSTI dovršeni su i priređeni 1992. godine u Zagrebu, u godini međunarodnoga priznanja Republike Hrvatske. Jednu presliku teksta USPOMENE – po izričitoj želji gospodina Hrvoja Defara, brata don Milorada – proslijedila mi je prije nekoliko godina gospođa Marija Banko, pjesnikinja iz Tinjana (Jakovici). Gospodina Hrvoja Defara obavijestih o ideji da se fragmenti zapisa USPOMENA njegova brata svećenika objavljuju u „Ladonji“. (Tomislav Milohanić)

Moj prijelaz iz društva pješaka u bicikliste u mom radu zaslužuje posebno poglavljje, kako s obzirom na teškoće oko nabavke, tako još i više s obzirom na pastoralni radijus kretanja tim dvonožnim guralom. Sjećam se slučaja kako me nešto upravo gonilo da posudim jedan bicikl. Nakon što prijeđoh skoro stotinu kilometara po svakavu putu, puče mi istrošeni lanac gotovo pred kućom dobročinitelja posuditelja. Zamalo mu ga vratih uz šalu da mu to i tako ništa ne valja! „Bolje je poslušnost nego žrtva!“ negdje kaže Sv. pismo, a ja to iskusih na licu mjesta. Iz samlosti ili ne biskup mi neočekivano reče: „Izađi i pogledaj kad si već tu pa si nađi bicikl i dođi po novac!“ To sam već ranije u službenoj formi bio zatražio; kad se već boji za mene motoriziranoga, za bicikl nije imao što reći. I tako ja skoknuh do velike, nedavno otvorene ‘velesipedske prodavane’, gdje su upravo pred nekoliko dana stigli novi tipovi bicikala ljubljanske tvornice „Rog“, u Ljubljani samo montirani od uvezenih dijelova. Pronađoh, izabrah pa se vratih biskupu, koji mi bez pogovora izbroja 35.000, a ja nadopunih još za pumpu, prtljažnik i pribor, što naši lopovi posebno naplačuju. U srpnju krenuh na svoju veću „probnu vožnju“ po svoj dijaspori: Gusinje – Prijepolje – Andrijevica – Gusinje, za 3 dana 314 km. U Andrijevici je živio brat moga predvodnika Krunice, oženjen Crnogorkom, što je u ono vrijeme često za Albance bio jedini izlaz da dobije neki posao ili čak da ostane živ. U Ivangradu je bila grupa emigranata koji su imali svoje rođake u Gusinju. UDBA

ih je koristila za razne priljave poslove, a oni se zlu ne usudiše oprijeti do kraja jer je Damaklov mač uvijek visio iznad glave: izvršavati ili se vratiti u Albaniju, što je značilo smrt. Moja putovanja biciklom uvelike su povećavale brigu mojih roditelja za moj život i zdravlje, pa mi ne-prestano stižu zahtjevi da se javljam, što je upravo zbog veće pokretljivosti i umora postalo još rjeđe. Ne jednom tata mi je u pismu poslao dopisnicu s ispisanim njihovom pazinskom adresom, koju bih imao s potpisom i eventualnim „dobro sam, živ sam...ne brinite“ samo ubaciti u sandučić. Tada sam shvatio da roditeljska briga ne prestaje nikada... Na vožnju biciklom nisam kretao bez šećera, koji je za snagu u nogama bio poput benzina u motoru. Tako sam u šali pričao pred časnim sestrama kako je moj bicikl ‘s pogonom na šećer’, a jedna je od njih poslije pričala kako je vidjela jedan neobični bicikl te kako je mislila da je to sigurno kao moj u Gusinju, s pogonom na šećer! I dok je zimsko vrijeme ograničilo moje kretanje na prte ne snježne staze, koje su samo za vlastite noge, ja pišem i očekujem od svojih rođaka, prijatelja i dobročinitelja dodatnu opremu za bicikl, radi lakšega svladavanja dugih i teških uzbrdica, kao i opasnih nizbrdica. To su, prvenstveno, pet stupnjeva brzina za pogonski lanac s mjenjačem i ručne kočnice. Do toga ostvarenja, međutim, puno je planova palo u vodu, a ja sam još imao više napornih uspona s teškom prtljagom. Po drugi put skoknuh biciklom u Pazin gdje ga konačno i ostavih dobrom majstoru g. Branku Pavlišiću da mi montira dodatnu opremu iz Trsta. Ja ne mogoh čekati, nego se uputih autobusom preko Rijeke i Splita za Bol pa dalje za Titograd i Gusinje.

Kazna ili zatvor

Neka vas ne čudi otkuda ona pitanja za vrijeme sudskoga postupka koja su mogli saznati samo od katolika. Kaže na jednom mjestu Božanski Spasitelj: „Neprijatelji su čovjeku njegovi ukućani!“ Ili lijepa albanska uzrečica, koja na hrvatskom ne zvuči tako sočno kao na albanskom: „Sačuvaj me, Bože, od prijatelja jer se od neprijatelja čuvam i sam!“ Njezina se stvarnost svuda osjeća. Ali, ako je među najsvetijom družbom apostola bio jedan izdajnik, koje čudo da se i u ovom mom čoporu, koji tek treba pretvoriti u stado, našlo takvih jadnika koji za manje od

30 srebrnjaka prodaju svoju dušu jer ne znaju što čine. Mene će možda nešto i zakačiti: kazna ili zatvor, i to jedino zbog krštenja djeteta, što može biti do 2000 dinara ili 10 dana zatvora. Mogli bi oni i više, kao što su mogli i napisati prijavu, no ne vjerujem. Onaj je Radovan nekolicini provukao kroz uši da su me osudili 3 mjeseca kako bi u ljudima pobudio strah. Pa da su i tri godine, za ono za što me oklevetaše, spremam sam i bit će sretan ako budem dostojan za svoje obavljanje dužnosti i zatvor podnijeti jer se oni i apostoli uzradovaše što su radi imena Isusova bili dostojni podnijeti sramotu (Dj. Ap. 5,41).

I dok su drugi predmeti čekali mjesecima na svoje rješenje, predmet je gusinjskoga *frata* bio riješen ekspresnom ekspeditivnošću. Dana 6. ožujka saslušan sam u Gusinju, a 8. ožujka već je presuda izrečena i poslana. Žalba je pravovremeno podnesena i već je 30. ožujka odbijena odnosno potvrđena prvostupanjska presuda, a 15. travnja bio sam već u ivangradskome zatvoru na odsluženju, tj. izdržavanju kazne. Da je gusinjskoga *frata* očekivao poseban tretman, govori okolnost što sam se imao javiti u nedjelju ujutro u 8 sati. Primio me upravnik i komandir milicije koji je sve pregledao, iz džepova mi uzeo novčanik, nožić, škarice i krunicu. Zadržali su mi i brevijar i ogledalce. Nešto prije podne uđoše u sobu načelnik SUP-a i njegov pomoćnik (šef UDBA-e) da, kao, obidu zatvorenike. Nijedan se zatvorenik ne sjeća da su za njihova višemjesečnoga boravka dolazili. Načelnik i mene upita za razlog moga zatvora, iako to bolje zna od mene. Kad mu odgovorih: „Presuđen sam za prekršaj Zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica“ – htio je još neko objašnjenje, no ja mu rekoh: „Nemam što reći jer sam svoje mišljenje iznio u žalbi, a budući da je žalba odbijena, ne preostaje mi drugo nego izdržati!“

Biciklom kroz Jugoslaviju

Za moga izdržavanja zatvora moji su vjernici pripremali građu za krov, ali su iz Plava stavili zabranu. Zato prije polaska za Skopje, a nakon povratka iz Ivangrada, skoknuh u Plav da izvidim gdje je zapelo. Izvijestih biskupa o situaciji u Gusinju, o preslušavanju vjernika, mom izdržavanju zatvora te odluci da nipošto ne popustimo pred pritiscima partije. Da im malo zataškamo otpor, predložih biskupu da

se mjesec dana uklonim te „skoknem“ u Pazin da me moji vide i uvjere se da sam živ i zdrav izdržao, a onda čemo „Jovo, nanovo!“ Tako 10. srpnja 1956. g. krenuh svojim ‘nogo-tourom’ s 5 brzina preko Andrijevice, Trešnjevika, Mateševa i Vjetrenika za Titograd do Rijeke Crnojevića, što je tada bio jedini put za Kotor. Prespavah u hotelu koji to nije bio, ali meni je pružio dovoljnu okrepnu za nastavak puta unatoč buha i stjenica koje su navalile kad sam ja već utonuo u dubok san. Ujutro krenuh preko Cetinja i Kotora, ispod Lovćena i Kotorskih Strana do Dobrote, Tivta i Herceg Novog do Dubrovnika. Tu sam stigao 12. srpnja navečer pred vrata samostana male braće, koji me odmah pozvaše na večeru. Kod njih je na odmoru bio i moj profesor iz zagrebačke bogoslovije maestro Albe Vidaković, koji se nije mogao načuditi mojim pustolovinama, a pogotovo kad ispričah još svoju namjeru da do Istre putujem biciklom, s namjerom da u Bol na Braču svratim svojoj sestri Veri. Iza večere moj mi nezaboravni maestro donese i stavi na stol karte za brod uz naredbu: „Ovo ti je do Splita, da ne voziš bicikl!“ Morah primiti jer s njim nije bilo šale. Kad stigoh u Split, morah prenoći jer za Bol brod kreće samo ujutro. Svratih u Nadbiskupska sjemenište gdje se opet za me pobrinuo Božji svećenik, tada ekonom, a tridesetak godina kasnije nadbiskup splitski, don Ante Jurčić. U Bolu sam bio od subote do pondjeljka, kad sam još za jutarnjega mraka krenuo biciklom za Supetar. U Supetu utvrdim da sam putem od Bola izgubio novčarku. Krenuh natrag i na izlasku iz Supetra ugledam svoju otvorenu novčarku, preko koje je već prešla automobilska guma, a koju vozač, na moju sreću, nije primijetio. Da je nisam našao, morao bih od župnika u Supetu posuditi novaca za daljnji put. U Splitu sam kod dominikanaca na Gospu Karmelsku misio, na svoju 6. obljetnicu Mlade mise, te nastavio opet brodom do Rijeke. Svratih svojim časnim sestrama Sv. Križa gdje nađoh u njihovu samostanu na Sušaku bivšu časnu majku Amadeju Pavlović, nadstojnicu u ovom samostanu. Nakon objašnjavanja odakle i kamo idem, nije bilo druge nego se poslije večere dobro naspavati, sutradan misiti, pa dalje kako Bog da. Kako sam, međutim, za vrijeme večere htio pohvaliti svoga maestra, to je meni iza doručka majka Amadeja donijela kartu za vlak za Pazin te ja opet nisam mogao izvesti svoj biciklistički plan preko Učke. Stigoh tako 17. srpnja 1956. u Pazin gdje me s nestrljenjem i strahom čekaju ne samo roditelji i svi barba Jankovi nego su stigle i moje dvije seke s dječicom iz Slavonske Požege i Bola. U prepričavanju mojih doživljaja svim zainteresiranim prošlo je deset dana u Pazinu, Tinjanu i Gologorici.

KATEKIZAM KATOLIČKE CRKVE

KRALJEVSTVO – različito od (...) skupina u povijesti

676 Antikristova obmana već se ocrtava u svijetu svaki put kad se hoće u povijesti ispuniti mesijansku nadu koja se može dovršiti samo onkraj povijesti u eshatonskom sudu: Crkva je, i pod njegovim ublaženim oblikom, odbacila krivotvorene budućega kraljevstva Božjega pod imenom milenarizma, osobito pod političkim oblikom jednoga sekulariziranog mesijanizma, “u svojoj biti izopačenoga”.

709 Zakon, znak obećanja i sveza, trebao je ravnati srcem i ustanovama Naroda proizašla iz Abrahamske vjere. “Budete li mi se vjerno pokoravali i držali moj Savez, vi ćete mi biti kraljevstvo svećenika, narod svet.” (Iz 19,5-6) Ali poslije Davida Izrael podliježe napasti da postane kraljevstvo kao i drugi narodi. A kraljevstvo, koje je predmet obećanja dana Davidu, bit će djelo Duha Svetoga; ono će pripadati siromasima u duhu.

736 Zahvaljujući toj snazi Duha, djeca Božja mogu donositi plodove. Onaj koji nas je ucijepio na pravi trs, dat će da donesemo “plod Duha: ljubav, radost, mir, velikodušnost, uslužnost, dobrotu, vjernost, blagost, uzdržljivost.” (Gal 5,22-23) “Duh je naš život”: što se više odričemo sebe, to se više “po Duhu ravnamo” (Gal 5,25). *Po zajedništvu s Njim, Duh Sveti produžuje, opet uvodi u raj, dovodi u kraljevstvo nebesko i u sinovsko usvojenje, daje odvažnost da Boga nazivamo Ocem i da sudjelujemo u Kristovoj milosti, da se nazivamo djecom svjetla i da imamo udjela u vječnoj slavi.*

782 Božji narod ima osobine koje ga jasno razlikuju od svih vjerskih, narodnih, političkih i kulturnih skupina u povijesti.

To je Božji puk: Bog ne pripada kao svojina nijednom narodu. Ali od onih koji nekoć nisu bili narod, sebi je stekao Narod: “rod izabrani, kraljevsko svećenstvo, sveti puk”. (1Pt 2,9)

Članom toga naroda ne postaje se fizičkim rođenjem, nego rođenjem “nanovo odozgor”, “iz vode i Duha” (Iv 3,3-5), tj. vjerom u Krista i krštenjem.

Tom je narodu Glava Isus Krist (pomazanik, Mesija): budući da isto pomazanje, Duh Sveti, teče iz Glave u Tijelo, on je “mesijanski narod”.

“Stanje toga naroda jest dostojanstvo slobode sinova Božjih: u njihovim srcima, kao u hramu, boravi Duh Sveti”.

Njegov zakon jest nova zapovijed da ljubimo kako nas je sam Krist ljubio. To je “novi” zakon Duha Svetoga.

Njegovo je poslanje biti sol zemlje i svjetlo svijeta. “On je za cijeli ljudski rod najjača klica jedinstva, nade i spasenja.”

I napokon, svrha mu je kraljevstvo Božje, koje je započeto na Zemlji od samega Boga i koje treba da se dalje širi, dok ga na kraju vremena Bog ne dovede do savršenosti.

861 U svojoj dubokoj i konačnoj biti Crkva je jedna, sveta, katolička i apostolska, jer u njoj već postoji i na kraju će se vremena ispuniti “kraljevstvo nebesko”, “kraljevstvo Božje”, koje je došlo u osobi Kristovoj i u srcu onih koji su s njime sjedinjeni raste tajanstveno, sve do svoga potpunog eshatološkog očitovanja. Tada će svi ljudi koje je otkupio, koji su u postali sveti i neokaljani pred Bogom “u ljubavi”, biti sabrani kao jedini narod Božji, “Zaručnica, Žena Jaganjeve” (Otk 21,9), “sveti grad koji silazi s neba, od Boga, sav u slavi Božjoj” (Otk 21,10-11) i . (Otk 21,14)

981 Krist je poslije uskrsnuća poslao apostole da u njegovo ime propovijedaju (...) obraćenje i otpuštenje grijeha svim narodima” (Lk 24,47). Apostoli i njihovi naslijednici obavljaju tu “službu pomirenja” (2 Kor 5,18) ne samo navješćujući ljudima Božje oproštenje, koje nam je Krist zasluzio, nego i dajući im po krštenju otpuštenje grijeha i mireći ih s Bogom i s Crkvom vlašču ključeva koje su primili od Krista: *Crkva je primila ključeve kraljevstva nebeskoga da se po njoj, po krvi Kristovoj i djelovanjem Duha Svetoga, vrši otpuštanje grijeha. U Crkvi duša, koja je bila mrtva zbog grijeha, ponovno oživljuje, da bi živjela s Kristom, čija nas je milost spasila.*

Hrvatski istarski preporoditelji

Kuzma Jedretić

„Neka mu je lagana draga hrvatska gruda u oslobođenoj Istri, a Gospodin neka mu podijeli svoj blaženi mir i zaslужenu nagradu u vječnosti!“ (Ivan Marohnić)

Kuzma Jedretić rođen je 22. srpnja 1879. g. u Brseču. Ondje je završio pučku školu nakon čega odlazi u tadašnju Rijeku na gimnazijsko obrazovanje. Odlučuje se za svećenički poziv i odlazi na studij u Beč. Odabrani poziv bio je najbolji za djelovanje „na slavu Božju i dobro naroda“. U Beču je neko vrijeme i predavao.

Od Brseča do Vatikana

Po povratku djelovao je u Brseču pa neko vrijeme u crkvi sv. Jelene u Kastvu. Godine 1923. odlazi u Vatikan gdje postaje kurijalni činovnik i na toj dužnosti ostaje do 1927. godine. Na području na kojemu Jedretić djeluje, oformljena je Kvarner-ska provincija kao političko-teritorijalni okrug i kao samostalna privredna jedinica, što je posljedica zaključenoga pakta između Kraljevine Italije i Kraljevine SHS dogovorenoga u Rimu 27. siječnja 1924. godine. Zahvaćala je dva kotara: grad Rijeku i Volosko koji je kotar odvojen od istarske provincije, izuzevši Podgrad i Materiju, a ti su njoj pripojeni tek 1928. godine. U prvom desetljeću njezina postojanja bilo je mnogo promjena u razgraničenju političko-administrativnih jedinica stvaranjem tzv. političkih trokuta radi uspješnijega odnarođivanja našega življa. U tu se svrhu pokušalo čak prisvojiti Općinu Cres i Lošinj Kvarnerskoj provinciji. Upravi Kvarnerske provincije pripadaju područja sljedećih općina: Rijeka, Opatija, Jablanica, Podgrad, Klanac, Jelšane, Knežak, Materija, Lovran, Matulji, Mošćenice, Prem i Ilirska Bistrica. Poslovanje Kvarnerske provincije obavlja se uglavnom preko odjela kabineta koji rješava povjerljivu poštu, pitanja udruženja, politička zbivanja, proširivanje zakona na novu provinciju i slične poslove, kao i preko administrativnoga odjela koji se bavi pitanjima civilne uprave, naturalizacije i državljanstva, promjenama prezimena, demografijom, zaštitom rase

i sl., zatim općinskim i provincijalnim poslovima, teritorijalnim razgraničenjima i dobrotvornim institucijama te najzad poslovima u svezi sa zdravstvom, vojnim obavezama i poslovima u svezi s poljoprivredom, industrijom i trgovinom. Na ovom području talijanska uprava, radi brže akumulacije i odnarođivanja slavenskog življa, prisilno mijenja prezimena. Denacionalizacija slavenskoga življa obavlja se već putem predškolske i školske naobrazbe, fašističke i vojničke izobrazbe, kao i zabranom upotrebe hrvatskoga jezika u crkvi. Fašisti uvode obveznu nastavu u osnovnoj školi na talijanskom jeziku te joj stalno zadaju brige oko „raznih problema u osnovnim školama u područjima koja naseljavaju tzv. inoroci (allogeni)“. Zbog uporabe hrvatskoga jezika dolazi do raznih prijava, kao npr. protiv Jedretića i Ivana Gabrijelčića, svećenika iz Brseča, i župnika Gvide Glavana iz Lovrana.

Prosvjetitelj svojega hrvatskog naroda

U Vatikanu je Jedretić uživao veliko povjerenje, što se može vidjeti i u njegovu imenovanju zadarskim nadbiskupom, no, stvar se izjavila intervencijom samoga Franje Josipa I. Razlog tome bila je činjenica da je Jedretić velik rodoljub i kao takav nije mogao biti poslan u Zadar, s obzirom da bi ondje, vjerojatno, kao izvrstan poznavatelj glagoljice zagovarao i njezino uvođenje te se time suprotstavljao tamošnjemu odnarođivanju. Jedretić je čak napisao i spomenicu o glagoljici, s namjerom da mlađe svećenstvo uputi u to staro hrvatsko pismo, njegovu tradiciju i posebnosti. Bio je suradnik mnogih časopisnih edicija, a s engleskoga je jezika za domaće svećenike preveo djelo *Kod nogu učitelja*. Neposredno prije smrti za tisak je pripremio knjigu razmatranja naslovljenu *Emanuel*, a njezin je rukopis predao na čuvanje svojemu ordinariju. Godine 1931. ponuđeno mu je mjesto biskupa u Tirolu, no, tu čast nije htio prihvati. Bio je član i drugi potpredsjednik Staleškoga društva katoličkih svećenika Narodne Republike Hrvatske, pružajući u nizu manifestacija primjer mlađim svećenicima o tome kako postupati u novim političkim okolnostima uspostavljenima nakon Drugoga svjetskog rata. Tijekom

rata djelovao je u prosjećivanju svojega hrvatskog naroda protiv talijanskoga okupatora. Za iskazano rodoljublje u tome periodu primio je Orden zasluga za narod III. reda. Jednako je djelovanje nastavio sve do svoje smrti 23. kolovoza 1956. godine. Organiziran mu je svečan pokop, dva dana kasnije u njegovu rodnom Brseču, u nazoznosti velikoga broja svećenika i vjernika. Pogrebnu ceremoniju predvodio je tadašnji pomoćni biskup senjsko-modruški Josip Pavlišić. Prigodan govor nad njegovim grobom održao je predsjednik Staleškoga društva Ivan Marohnić, oprostivši se od njega riječima: „Neka mu je lagana draga hrvatska gruda u oslobođenoj Istri, a Gospodin neka mu podijeli svoj blaženi mir i zaslужenu nagradu u vječnosti!“ I. Marohnić kasnije je zapisao: „Staleško društvo katoličkih svećenika NRH-a izgubilo je smrću doktora Jedretića ne samo jednog od najvrjednijih i najuglednijih članova (...)“, koji je „od najranije svoje mladosti bio zadojen iskrenom ljubavlju prema svojem narodu“. Štoviše: „Do u tančine poznavao je kucanje našeg čovjeka, njegove boli i potrebe, mane i vrline. Zato je tražio načina, kako da se sav posveti boljitu svojeg naroda (...)“

GORAN LEVAK

Župa sv. Marine djevice u Moto-vunskim Novakima u nekoliko je desetljeća dala više duhovnih zvanja, pa su tako posljednjih godina ondje proslavljene i zlatne mise, no ove je godine ta župna zajednica blagoslovljena i jednom Mladom misom. Vlč. Goran Levak, zajedno s još dvojicom kandidata, za svećenika je zaređen 10. lipnja, po rukama porečkoga i pulskog ordinarija mons. Dražena Kutleše. Mladu misu proslavio je 2. srpnja u svojoj rodnoj župi, Župi sv. Marine djevice u Moto-vunskim Novakima. Uz mladomisnika su concelebrirali vlč. Jurica Manzoni iz Biskupijskoga misijskog sjemeništa „Redemptoris Mater“, vlč. Bernard Jurjević, župnik Barbana, Cera i Svetog Ivanca nad Rašom, te drugi svećenici. Bilo je izuzetno svećano, a euharistijsko je slavlje svojim izvrsnim pjevanjem uveličao mnogobrojni župni zbor pod vodstvom vlč. Rudija Korace.

„Danas je jedan iznimjan dan, puno nas je ovdje. Gospodin se poslužio ovom Mladom misom da bi svakome od nas progovorio. Sudjelujući u ovom euharistijskom slavlju, ulazimo u dubinu Evanđelja. Naravna je potreba da ljubimo i budemo ljubljeni. Preko Evanđelja dolazi nam Isus Krist da nam svima pomogne. Gospodin svakoga dana dijeli darove preko svojih svećenika. Svećenik ima potrebu za zajednicom kako bi hranila njegovu vjeru. Danas nije lako biti svećenik i vjerodostojno ulaziti u taj poziv. Pitajmo danas Gospodina milost za nas, a Mlade mise posebne su oaze u kojima Gospodin daje pomoći ljudima u kušnjiama braka, razumijevanju drugih. Uđimo u Božju volju, u našu sreću. Zahvalimo, preko Goranovih ruku, Bogu što misli na nas, na naš život, što nas nije pustio da lutamo, za radosnu vedrinu i divna djela koja čini u našem životu“, poručio je vlč. Manzoni u svojoj propovijedi. Dirljive su bile riječi vlč. Rudija Korace, župnika ove župe koji je, između ostaloga, rekao: „Prošle je godine pater Job slavio 50. obljetnicu misništva i rekao sam da zaključujemo ovu seriju zlatnih misa. Daj da s tobom, Gorane, započne serija Mladih misa, a tvoj primjer stavljam u srca mladih da se odazovu Kristovu pozivu. Neka ova naša župa bude i danas, kao i nekada, rasadnik i nepresušno vrelo mnogih svećeničkih i redovničkih zvanja. Uime župe poklanjam ti misnicu da se sjetiš ove župe iz koje si potekao i moli za mlade da slijede tvoj primjer.“

Mještani rodnog sela Livaki darovali su mladomisniku prijenosno računalo.

„Zahvaljujem Gospodinu za ovaj dan, za Njegovu ljubav, koja je ‘glavni krivac’ što smo danas ovdje. Imao sam svoje planove, ali Gospodin je htio drugačije“, počeo je svoje zahvaljivanje mladomisnik Goran. „Zahvaljujem svojim roditeljima za sve što su učinili za mene i moj odgoj, hvala mojim nonićima i onima koji su u nebesima. Hvala svim prezbiterima koji su ovdje, vlč. Jurici Manzoniju, vicerektoru sjemeništa u Puli, vlč. Bernaru kod kojeg sam 2008. slušao kateheze neokatolickog puta u Pazinu koje se bile velika milost za mene i susret s Božnjim Milosrđem. Pozdravljam don Stefana, prefekta za studije sjemeništa u Puli, vlč. Maura Bocardijsa s kojim sam zajedno ušao u sjemenište i istoga smo dana zaređeni. Zahvaljujem Bogu na prisutnosti patrija Joba i počašćen sam njegovom ustrajnošću u zvanju i svjedočanstvu za mlade svećenike, nastavio je slavljenik. Hvala svim bogoslovima koji su ovdje, a posebno hvala cijeloj župi, na čelu sa župnikom Rudijem Koracom, koji su priredili ovo svećano euharistijsko slavlje. Neka vam Gospodin vrati u skrovitosti i u valutu u kojoj On zna da vam je najpotrebni. Zahvaljujem teti Đini koja je svakoga dana tijekom mojih sedam godina u sjemeništu u Puli molila za mene, župnom zboru, mojim krsnim kumovima, rodbini i braći iz naše zajednice u sjemeništu te svima koji su na bilo koji način sudjelovali u organizaciji ovoga svečanoga trenutka za mene i za sve nas. Danas se sjećamo našega vlč. Marina Mikolića koji nas zagovara

u nebesima. Preporučam se vašim molitvama, a ja će moliti za sve vas“, zaključio je slavljenik. „Polaganjem mojih mladomisničkih ruku svakim nebeskim i zemaljskim blagoslovom obdario vas svemogući Bog, Otac i Sin i Duh Sveti!“ udjelio je Božji blagoslov i završio svoju Mladu misu vlč. Goran Levak. Na kraju misnoga slavlja upriličen je prigodan domjenak za sve nazočne.

Zivotopis

Vlč. Goran Levak rođen je 24. kolovoza 1989., na obljetnicu mučeničke smrti bl. Miroslava Bulešića, kao drugo od četvero djece Mirjane i Vlade. Brat Marin je najstariji, a dvije sestre mlađe: Kristina i Katarina. Djetinjstvo je proveo u selu Livaki, za što ga vežu lijepa sjećanja. Nakon OŠ u Karožbi upisao je opću gimnaziju u Gimnaziji i strukovnoj školi Jurja Dobrile u Pazinu i na poseban način zavolio biologiju, kemiju i fiziku. Posebnu strast gajio je prema boćanju, a u višim razredima OŠ počeo je trenerati nogomet za NK Trviž i nastavio sve do kraja gimnazije. Kao maturant sluša kateheze Neokatolickog puta u Pazinu i započinje itinerar kršćanske inicijacije u neokatolickoj zajednici. Upisuje studij medicine i na drugoj godini studija prihvata Kristov poziv. U zajedništvu sa svojim katehistima i uz Božju milost, kako sam kaže, biva dodijeljen Biskupijskom misijskom sjemeništu „Redemptoris Mater“ u Puli. Dana 26. studenoga 2016. u pulskoj prvostolnici, katedrali Uznesenja Marijina, prima red đakonata po rukama porečkoga i pulskog ordinarija mons. Dražena Kutleše.

Žaloste me bukači i rušitelji istarske baštine

Žalosti me to što se dogada u mom zavičaju, Istri, prvenstveno kao svećenika s više od četiri desetljeća na službi u Oprtlju, ali i kao građanina Lijepa naše, po rođenju Ližnjanca. Žalosti me što se zviždi našim istarskim velikanima, u ovome slučaju svećeniku dr. Boži Milanoviću, ako ne najzaslužnijem, a ono zaslужnom čovjeku, svećeniku za pripojenje Istre matici zemlji. Dr. Milanović bio mi je dvije godine profesorom u Pazinskom sjemeništu. Bio je divan čovjek, dobar profesor i učitelj, sa svojim glasom i stasom budio je poštovanje. Potpisnici odluke o pripojenju Istre Hrvatskoj bili su i mons. Josip Pavlišić, blagopokojni riječki nadbiskup, s kojim sam se zbljžio kao bogoslov te Zvonimir Zvonko Brumnić, također blagopokojni zaslужni svećenik, s kojim sam kao mladi svećenik neko vrijeme živio pod istim krovom u župnom stanu u Oprtlju. Od njih sam se trudio upiti i naučiti što znači biti svećenikom u Istri, koja je prije 1945. stenjala pod talijanskim terorom odnarođivanja. Oni i mnogi drugi svećenici bili su narodni svećenici. Kasnije će, nažalost, ti isti svećenici, i mnogi drugi, stenjati pod totalističkim terorom u progonu vjerskih službenika i vjernika sve do propasti komunizma. U vrijeme Milanovića, Pavlišića i Brumnića, bilo je pojedinaca koji su nastojali omalovati njihove zasluge pod parolom: sebi u korist njima na štetu. Da bi ga ometali u njegovoj pastoralnoj službi lokalni komunisti vjerojatno po nalogu onih viših oduzeli su mu motor kako ne bi mogao odlaziti misiti u susjedno Završje. Kad je išao bicikлом nisu mu ga uzeli ali su u nekoliko navrata pokušali ometati ga. Kada sam došao u Oprtalj dok mi je to kazivao zamolio me je da o tome drugima ne govorim. Nevjerojatno ali još je tada djelovao zastrašeno.

Čuvanje i vrjednovanje istarske hrvatske baštine

Povijest se ponavlja, sada „demokratski“ na javnoj sceni, u prigodi kada bi tim svećenicima i ostalim zaslужnicima, trebalo u znak poštovanja skinuti kapu s glave. To se ne čini, već im se zviždi. To me žalosti! Žalosti zato jer ne samo što sam o tzv. Pazinskim odlukama čitao, već i stoga što sam te ljude poznavao, s njima razgovarao. Neka mi javnost ne zamjeri, ali u pazinskom Spomen domu sjedinjenja i slobode, u onoj svećanoj prigodi Dana istarske županije, na sceni je bila

grupa, reći ću to tako: primativnih bukača. S njima pravi sudionici NOB-a i partizani nemaju nikakve veze. Većina naše dične mladosti poginula je u NOB-u, a većina boraca je preminula. Poznajem još nekoliko živih sudionika NOB-a, danas u dubokoj starosti. Znam za slučajeve da su majke sakrivale sinove u bačvi da bi izbjegli odlazak u partizane. Znam također jednoga (*nomina sunt odiosa*) koji je služio fašistima, gullo im krumpir, a kasnije postao aktivist SUBNOR-a. U mom rodom Ližnjalu, neposredno nakon završetka Drugog svjetskog rata 1946. godine, podignut je spomenik palim borcima. I mi djeca skupljala smo na morskoj obali kamjenje da bi se spomenik ukrasio. Na spomeniku je postavljena ploča s imenima palih boraca, na vrhu je bio križ, a ispod njega zvijezda. Na Dušni dan iz pune crkve vjernici su sa svećenikom narodnjakom Ivanom Ciceronom pohodili spomenik, gdje bi se pomolili. Kada su kasnije palim borcima podigli veći spomenik na drugom mjestu, zabranili su da se tu moli. Majke poginulih, sve dok su bile žive ipak su odavale počast poginulim sinovima za slobodu - molitvom, plačem i zapaljenom svijećom, kod starog spomenika. Ne tako davno, neki koji nisu ni pomirisali NOB, srušili su noću spomenik palim Ližnjancima. Jesu li se upustili u taj barbarski čin zato što je na njemu uz zvijezdu bio i križ? Moram i to reći: kada se gradilo novo ližnjansko groblje, srušili su starodrevnu crkvu Sv. Mihovila koja je bila oslikana freskama iz 15. stoljeća. Kamen su samljeli! Zdrobili su bez grižnje savjeti kulturnu baštinu Ližnjana!. To su učinili oni koji su u vrijeme oslobođilačkog rata za pripojenje Istre Hrvatskoj bili kukačice, pa su sada rušenjem pokušavali dokazati da su hrabri. Srećom, bila je to samo šaćica "hrabrih". Takvi nisu cijenili pradjedovske istarske, ljudske, kulturne, vjerske vrijednosti. Iako je crkva

Ovako izgleda danas mjesto
gdje je bila srušena crkva.

Sv. Mihovila u Ližnjalu bila doslovce u kutu nikome na putu. (U susjednom Medulinu doslovno je na sredini tamnošnjeg trga slična crkvica koja je tamo još i danas. Za razliku od onih u Ližnjalu tamo su odluke donosili civilizirane i kulturne osobe). Kao da to nije bilo dovoljno pa su na ulazu u selo srušili i starodrevnu kamenu kapelicu. Na kapelici je stajao natpis *Sv. Obitelj moli za nas!* Fašisti je nisu dirali iako su zatirali sve što je u Istri bilo hrvatsko. Ali su se zato poslije rata pobrinuli lokalni „antifašisti“. Srećom nisu ga samljeli pa i danas krasi zid nove vlasnikove kuće. Kulturni i istinoljubivi ljudi nisu rušitelji.

Uloga svećenika, i uloga Katoličke crkve u Istri, bit će uvijek i zasvagda i skrb za očuvanje i vrednovanje istarske, zavičajne, hrvatske baštine, općeljudskih vrijednosti, bit će građenje a ne rušenje. Žalosti me što bi neki, za neke tuđe interese i danas Istrane htjeli odgajati tako da tuđe poštiju, a da se svojim ne znaju ponositi.

Ante Tonči Jukopila, župnik oprtaljsko-završki

OVAN, NJEGOVI ROGOVI I NJEGOVA SMRT

Nešto me jako muči, a ne znam kako da vam to rečem. Puno sam prepati. Nisam moga nači mira ni po danu ni po noći. Pi-tat čete zač? Zač? Sigurno ste i vi patili i niste si mogli nači mira. Velika sramota, jako grdo, laž na biele oči. Predsjednica države Kolinda Grabar Kitarović bila je gošća Istarske županije u Pazinu u svečanoj prigodi 74. obljetnice Pazinskih odluka o sjedinjenju Istre maticom zemljom Hrvatskom i 70. obljetnice Pariške mirovne konferencije. Predsjednica je u svome govoru rekla da su i katolički svećenici na čelu s don Božom Milanovićem zasluzni za pripojenje Istre matici zemlji. Tu je počela grda i sramotna komedija. Tu se je švikalo, vikalo, trupalo stolicami. Ne rivan kapit ča je to Predsjednica rekla krivo. To znamo svi ili skoro svi već 70 let ki je tu bi, ča je ki reka i zač. Da se je malo to spominjalo, isto znamo, i zač, i to mi se pera da znamo. Forši je Predsjednica to rekla da mladi to doznavaju ako nisu čuli u školi. A škole su takove kakovi su maještri. Ma ja iman strah da je tu i neke malicije, a forši i blatne politike. A forši je ta blatna politika i napumpala te ki so delali te grde čine. Ki bi najraje sami živeli na svetu. Za sve imaju samo grdu besedu. Ja sam već star. Ne znan sve protumačit kako rabi, ma moren reć da mi je malo lagje puli srce kad san priočita kako je neki iz Biškupije u Poreču to sve napisa kako je jušto bilo i kako rabi. Ki misli drugačije, neka gre u školu ili u arhive pa čemo se lahko stavit dakordo. Ja bin van sada najraje poveda jednu štoricu koju san već zdavna ču od pokojnega plovana i profesora Antuna Heka. On je bi pametan domaći šlovek, rojen u Hekima. On je povida ovako: Jedan praz, Hrvati bi rekli ovan, čuti se je jak. Misli je da sve mora bit po njegovo. Ovce su ga imale strah aš je ima velike roge. Truska je ovce, a kakov put i brižnu dicu. A jedan dan se je da i na pastira. Kako će se brižan pastir branit kad nima roge? Ma se je domisli nešto drugo. Jednu visoku grotu je obuka u svoju jaketu. Jaketu je liepo zakuča, da to prazu bude kako pastir i sie na drugi kraj. Praz pride blizu, povonja malo jaketu, gre pet, šest koraki nazad i zateče se u „pastira“. Pastir ni cedi! Praz se je štika još dalje nazad i zateka se još brže u „pastira“. Pastir opet ni cedi! I znate koliko je to duralo? Dok si praz ni roge razbi, glavu ukrvavi i krepa. Škoda onako liepih rogi i bulega praza! Zač se je praz da na pastira ki ga je zgoji i čuva? Ja ne znan. Zač je praz rabi roge, a ne neku pamet kako neko drugo pitomno blago? Ni to ne znan. Ma mi se para da nas je pok. Hek s ton štoricon sve stija nešto liepo navadit. Provajmo skupa mislit pa čemo forši i nešto domisliti. Jedan mudar Barbanac je rekao: „Kemu će Boh dobro, vrah ne more naudit.“ Ja vjerujen da Bog želi dobro svima. Ki to ne veruje? Manje rabbit roge, a više pamet i srce. Manje puntat, a više skupa napred hodit. (Barba iz Pazina)

Sestra M. RAHELA (ADELE) MIKOLIĆ (1933. – 2017.)

Adele Mikolić rođena je 9. kolovoza 1933. u mjestu Motovunski Novaki (Istra), od oca Joba i majke Ljubice r. Franković. Adele je bila drugo dijete u obitelji Mikolić kojoj je Bog podario šestero djece, četiri sina i dvije kćeri. Obiteljska se kuća nalazila u blizini crkve pa je majka često s djecom svraćala na poklon Isusu. Majčin odgoj riječima i primjerom potaknuo je Adele u vrijeme odrastanja da i sama često odlazi u crkvu. U tim je poklonstvenim trenutcima Adele spoznavavala Božji glas poziva za nasljedovanjem Isusa Krista. Dugo je o tome razmišljala i povjerivši se župniku, spoznala Božju volju u svom životu. Poziv redovnice!

U samostan sestara milosrdnica u Rijeci primljena je 28. rujna 1953. godine. Ali nakon nekoliko mjeseci, uslijed bolesti, vratila se kući. Kad je ozdravila, ponovno je došla u samostan i započela formacijske stupnjeve redovničkoga života. U novicijat je ušla 1955. dobivši biblijsko ime, s. M. Rahela. Godinu dana poslije, 1956., položila je prve zavjete, a doživotne 1961. godine.

Po završetku osnovne škole, s. M. Rahela najprije je dvije godine radila kao službenica u Domu zdravlja Mali Lošinj. Zatim je, 1960. – 1962., pohađala bolničku školu u Zagrebu te se 1963. zaposila u sušačkoj bolnici, na kirurgiji. Šesnaestogodišnje razdoblje rada u sušačkoj bolnici prekinuto je na godinu dana kada je s. M. Rahela poslana u Dom umirovljenika na Kantridu, obavljati službu domaćice. Uz posao u bolnici, pohađala je srednju medicinsku školu. Od trsatske zajednice i sušačke bolnice s. M. Rahela oprostila se 1979. godine. Providnost i potrebe Provincije tada su je dovele u Veli Lošinj, u Dom za odrasle. U domu je bila domaćica sve do 1991. godine, kada je umirovljena. Nakon umirovljenja odlazi u Bašku i u tom malom otočkom mjestu započinje svoj apostolat brige za bolesnike. Posjećuje bolesnike po kućama, nesebično se darujući potrebnima u duhovnoj i medicinskoj skrbi. Odlaskom 1997. iz Baške, brigu za bolesnike nastavlja u franjevačkom samostanu u Rovinju, gdje uz kućne poslove njeguje bolesnu majku koja je zbog starosti i bolesti bila kod sina svećenika. U provincijalnoj kući u Rijeci njeguje bolesne sestre od 2000. Do 2004. godine. Té godine ponovno odlazi u Bašku i tamo nastavlja, ali i završava svoj apostolat koji se, uz služenje zajednici, očitavao posjetima starima i nemoćnim. Uz ove službe, s. M. Rahela u više je navrata obnašala službu predstojnice u zajednici, a od 1973. do 1979. službu savjetnice u provincijalnom vijeću.

Ovih nekoliko redaka životnoga puta s. M. Rahele oslikava bogat život redovnice, milosrdnice sv. Vinka Paulskog. Njezin poziv, nasljedovanje Isusa Krista, bio je u potpunosti prožet karizmom svetoga Vinka. Život u službi bolesnika. Mudrost, jednostavnost, odgovornost prema zajednici i ljubav prema sestrama, prepoznavanje potreba ljudi, suošćanje i lakoća uspostavljanja kontakta samo su neke od odlika po kojima ćemo se sjećati naše drage s. M. Rahele. Vođena Božjom riječju, pozivom poslanja primljenim od samoga Isusa Krista, živjela je temeljnu vrijednost svoga poziva svjedočeći bolesnicima živu sliku Krista. I to nije sve. Nasljedovanje Isusa Krista, kome je obećala vjernost, okrunjeno je krunom boli i patnje posljednjih dana ovozemaljskoga života. Životni hod redovnice koji je bio obilježen služenjem bolesnicima, doveo je s. M. Rahelu na kraj puta. Nešto više od mjesec dana, otkako je uspostavljena dijagnoza teške bolesti, s. M. Rahela hodila je putem Kalvarije svoga Zaručnika, hodila i svjedočila životom Krista. Sav je svoj život posvetila služenju bolesnim udovima Isusa Krista i upravo je među tim trpećim udovima ovozemaljski hod okončala s. M. Rahela na Jedinici intenzivnoga liječenja KBC-a Rijeka, u kasnim satima 2. prosinca 2017. godine. Draga naša s. M. Rahela! Gospodin ti bio nagrada za svako učinjeno djelo ljubavi, za dobrotu i pažnju iskazanu sestrama, za svaku riječ utjehe potrebnima. Počivaj u miru Božjem! (s. Janjka Mazić)

DEVETI SUSRET HRVATSKOGA DUHOVNOG KNJIŽEVNOG STVARALAŠTVA „STJEPAN KRANJČIĆ“ U KRIŽEVCIMA

Uvelikoj dvorani Hrvatskoga doma „Antun Gustav Matoš“ u Križevcima u subotu, 2. prosinca održana je završna svečanost 9. susreta hrvatskoga duhovnog književnog stvara- laštva „Stjepan Kranjčić“ na kojoj su, nakon što je prethodno proveden natječaj, dodijeljene nagrade. Više je književnih radova javno izvedeno te je predstavljen zbornik najuspjelijih radova „Zvijezda jutarnja“. Riječ je o nacionalnom književnom natječaju protkanom kršćanskim vrednotama u kratkim književnim vrstama: poeziji, kratkoj priči, putopisu, eseju i monodrami. Nakon natječaja koji je bio otvoren od 15. svibnja do 15. kovo- voza, stručni ocjenjivački sud u kojem su bili dr. Vladimir Lončarević, mr. Božidar Petrač i Drago Bosnar sve je radove, bez znanja o identitetu autora, pročitao i odlučio koji će radovi biti nagrađeni, koji javno izvedeni, a koji objavljeni u zborniku. Na natječaj se javio 141 au- tor iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Slovenije, Srbije, Italije, Njemačke i prvi put iz Australije, s ukupno 200 radova (113 pjesma, 52 kratke priče, 13 putopisa, 16 eseja i 6 monodrama). Od pristiglih radova, 27 je radova izabrano za objavu u zborniku, 9 je radova javno izvedeno, a 15 nagrađeno. U zbornik „Zvijezda jutarnja“ uvrštena su tri autora iz Istre: Denis Kožljan, Vjekoslava Jurdana i Tomislav Milohanić, a dvoje od njih osvojilo je i

književne nagrade. U žanru kratke priče drugonagrađen je Tomislav Milohanić za priču „Hlapac i vrah“. Pokrovitelj je te nagrade bio „Glas Koncila“ koji je i nakladnik zbornika, a nagrade je do- dijelio glavni urednik i v. d. ravnatelja mons. Ivan Miklenić. U žanru eseja prva nagrada pripala je Vjekoslavi Jurdana iz Lovrana za esej „Cantare amantes est – Pjevanje je za zaljubljene“. Pokrovitelj te nagrade bila je Hrvatska karmelska provincija, a nagrade je dodijelio prior karmeličanskoga samostana u Splitu o. Zletko Pletikosić. Sama svečanost započela je u popodnevnim satima prima- njem autora i sudionika u maloj dvorani Hrvatskoga doma. Okupljene je uime domaćina pozdravila predsjednica Udruge za promicanje znamenitih Križevčana „Dr. Stjepan Kranjčić“ dr. Tanja Baran, a član stručnoga ocjenjivačkog suda mr. sc. Božidar Petrač, potpredsjednik Društva hrvatskih književnika, govorio je o vr- snosti radova prislijelih na natječaj koji je bio posvećen Blaženoj Djevici Mariji te predstavio zbornik izabralih radova „Zvijezda jutarnja“.

Misno slavlje u župnoj crkvi

Usljedilo je misno slavlje u župnoj crkvi sv. Ane koje je, uz koncelebraciju neko- liko svećenika te uz pjevanje župnoga zbara, predvodio franjevac konventualac fra Tomislav Glavnik iz Zagreba. Tri dana

uoči 99. obljetnice rođenja dr. Stjepana Kranjčića po kojemu Susret nosi ime, o. Glavnik je u propovijedi rekao da je životni put Stjepana Kranjčića ohrabrujući za današnje ljude. „Taj je župnik živio ljudskost po kojoj je blizak svima nama i odlično je iskoristio svoje vrijeme. Na nama je da odlučimo hoćemo li u svojim životima hrabriti strahove koji nam sva- kodnevno dolaze ili ćemo hraniti svoje snove utemeljene na Božjim zakonima. Kao vjernici trebamo se odlučiti za ovo drugo jer je na nama da živimo za ideale baš onako kako je živio župnik Stjepan Kranjčić“, rekao je u propovijedi o. Glav- nik i najavio da će 2018. biti godina spo- mena 100. obljetnice Kranjčićeva rođenja i 50. obljetnice njegove smrti. Nakon sv. mise održan je književni susret na kojem su dodijeljene nagrade, a više je radova javno izvedeno u interpretaciji dramskih umjetnika Lucije Dujmović i Dubravka Sidora. U glazbenom dijelu programa nastupio je Vokalno-instrumentalni sa- stav „Amoroze“, a voditeljica je bila dr. Tanja Baran. Književni je susret održan uz potporu Ministarstva kulture RH, Grada Križevaca, Grada Zagreba, Puć- kog otvorenog učilišta Križevci, Radnik d. d., KTC-a d.d. i Zadruge Žumbar. (/L)

Predstavljena monografija o žminjskoj crkvi sv. Mihovila

Unedjelju, 26. studenog 2017. godine, o blagdanu Krista Kralja, u Žminju je, u skladu s bogatom publicističkom tradicijom tog mjesta i župe, predstavljeno još jedno kapitalno djelo, monografija „Crkva sv. Mihovila Arkandela u Žminju“, u prigodi proslave 300. obljetnice kako je ta crkva poprimila današnje obliče. Tom su značajnom kulturnom zbivanju nazočili biskup u miru mons. Ivan Milovan, kancelar biskupije preč. Sergije Jelenić, pročelnik Odjela za kulturu Istarske županije Vladimir Torbica, općinski načelnik Željko Plavčić, čelne osobe obrazovnih i drugih institucija Žminja te brojni žitelji Žminja kao i mnogi drugi koje je ova knjiga već samom najavom zainteresirala. Predstavljanje je započelo pjesmom „Uđite s hvalama“ u izvedbi župnoga zbora. Uvodne pozdrave uvaženim gostima, autorima te svima okupljenima izrekao je žminjski župnik vlč. Jordan Rovis. On je ujedno iznio kratki pregled bogatog sadržaja knjige koja izuzetnom sveobuhvatnošću donosi vrijedan multidisciplinarni pristup različitim aspektima povijesti i stanja toga sakralnoga zdanja. Pjesnikinja Nada Galant pročitala je prigodno svoju dijalektalnu pjesmu „Svitemu Mihovilu“. O geostrateškoj važnosti žminjskoga područja još od rimskih vremena govorio je arheolog i povjesničar umjetnosti Marino Baldini. Osvrnuo se na umjetničke vrijednost koje ta crkva krije te spomenuo i vrijedno liturgijsko ruho koje se ondje čuva. On je naglasio vrijednost monografije, koja izuzetno stručno i kompetentno donosi prikaz onoga što su brojne generacije žitelja Žminja gradile zajedno sa svojim duhovnim pastirima. Prof. dr. sc. Miroslav Bertoša s okupljenom je publikom podijelio svoj doživljaj susreta s tom monografijom, istaknuvši kako je clavis za razumijevanje toga djela upravo prva rečenica koju je u uvodu napisao župnik, vlč. Jordan Rovis: „Žminjski je čovjek od pamтивјека bio povezan s Crkvom.“ U tom kontekstu istaknuo je svoj duboki doživljaj Žminja kao otoka vjere. Govoreći nadalje o djelu istaknuo je pohvalu tekstu urednika izdanja Elvisa Orbanića, istaknuvši stručnost i snagu erudicije koju je unio u pregled arhivskih dokumenata, impresivne građe o biskupskim vizitacijama, koja predstavlja svekoliki dokument o Istri u tome vremenu. Spomenuo je nadalje i isusovca Franju Ksavera Rovisa koji je kao genius loci koordinirao gradnju crkve prenijevši u nju dio arhitektonске raskoši isusovačkih sakralnih zdanja. Prof. Bertoša

je zaključio istaknuvši kako se, uz sve ostale vrijedne aspekte predstavljenog djela, napose vidi da iz te knjige izbjiga jedan dubinski osjećaj vjere. Nakon još jedne glazbene izvedbe župnoga zbora, o knjizi je govorio grafički urednik David Ivić. On je istaknuo nadu da će ova lijepa 'kockica u mozaiku' žminjskog književnog stvaralaštava pronaći svoje mjesto u svakome žminjskome domu. Osvrnuo se na proces stvaranja knjige te osjećaj radosnog isčekivanja dolaska knjige iz tiskare. Zahvalio je uredništvu knjige na lijepoj suradnji te pozvao okupljene da što prije nabave svoj primjerak knjige od sveukupno 700 koliko ih je u prvoj nakladi tiskano.

Na kraju se je okupljenima obratio i glavni urednik knjige, dr. sc. Elvis Orbanić. On se prisjetio pokretanja ideje projekta monografije o žminjskoj crkvi sredinom protekle godine te uključivanje i opsežan rad svih autora i suradnika. „Kao uredniku, potpomognutom nekolicinom samozatajnih ali talentiranih i marnih sužupljana kao članova uredničkog odabra, poimenice: Nada Galant, Nela Peteh, Jordan Rovis i Vilma Zohil, i kao koordinatoru bilo mi je uistinu zadovoljstvo surađivati sa svima, a poglavito s autorima čija imena želim na ovome mjestu istaknuti abecednim redom: prof. dr. sc. Marijan Bradanović, prof. Iva Jazbec Tomaić, prof. Mateja Jerman, prof. dr. Nina Kudiš, akademik Andrija Mutnjaković, prof. Nataša Nefat i doc. dr. Damir Tulić“, istaknuo je Orbanić. Osvrnuo se na sam proces stvaranja tog vrijednog djela te istaknuo zahvalnost osobama i institucijama koje su podržale projekt, „ugodna mi je dužnost i osobno zahvaliti financijskoj podršci Istarske županije, poglavito prof. Vladimиру

Torbici pročelniku za kulturu koji je i ovog puta pokazao razumijevanje te se i sam informirao kako napreduje knjiga. Ministarstvo znanosti i obrazovanja dalo nam je podršku za tiskanje knjige što nas također čini ponosnima jer je time ova naša žminjska monografija prepoznata kao znanstveno djelo. Dakako da naše zahvale idu i Općini Žminj te gospodinu načelniku Plavčiću i njegovom zamjeniku gospodinu Ermanu na susretljivosti. Bez našeg župnika vlč. Rovisa koji je pokreća i nakladnik, monografije ne bi bilo. Hvala na osjećaju za kulturu koju ustrajno njegujete u našoj i Vašoj župi“, rekao je glavni urednik izdanja.

„Na samome kraju želio bih podsjetiti sve okupljene da je u samo zadnjih 300 godina u Žminju djelovao niz od 24 župnika od Santeta Rovisa do Jordana Rovisa koji su imali i nemali broj suradnika svećenika. Kada bi zidovi ove crkve mogli progovoriti ili barem odraziti sve njihove glasove večeras, siguran sam da to nebi bila nikakva kakofonija, nikakav žamor već skladan pjev hvale Gospodinu na stoljećima dugoj tradiciji molitve, Nade, Milosrda i Ljubavi i sve to pod osobitom paskom i ravnjanjem arkandela Mihovila.

Neka ova knjiga bude i jedan vid priznanja svim našim prošlim dušobrižnicima kao i precima od kojih smo naslijedili ovo zdanje vjere, kulture i identitetu; a budućim pokolenjima na trajnu memoriju i smjerokaz“, zaključio je Orbanić.

Nakladnici knjige su Župa sv. Mihovila Arkandela Žminj te tvrtka Santinini d.o.o. iz Žminja. Uz profesora emeritusa dr. sc. Miroslava Bertošu druga recenzentica bila je izv. prof. dr. sc. Dubravka Botica. Po završetku predstavljanja uvaženim uzvanicima i autorima uručen je primjerak knjige.

HODOČAŠĆE RIM 2018

4 DANA AUTOBUSOM

13 - 16.04.2018

CIJENA: 2.195,00 KN

DUHOVNO VODSTVO OSIGURANO

PRIJAVE DO 20.01.2018

NA TELEFON 052223400 i 0914440538 MARIAGRAZIA

ID KOD HR B 52040155102

Sva prava zadržana A.T.I. d.o.o.

POSJETITE KNUJŽARE "JOSIPA TURČINOVICA"

Izdavačka kuća JOSIP TURČINOVIC d.o.o., Pazin,
narudžbe tel. 052/ 624 342

Prodavaonice:

**PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/621 082
PULA, Dantev trg 1, tel. 052/216 498
POREČ, Eufrazijeva 22, tel. 052/451 784**

**KATOLIČKI
KALENDAR
2018.**

Radio Istra

Učka 96,9 - Pula 98,0 - Rovinj 88,0 - Buje 97,9
Umag 107,3 - Rabac 92,1 - Poreč 98,5

KAP ZA DOBAR DAN

- duhovna misao za bolji početak dana
- od ponedjeljka do subote u 06:30

PUTEVIMA VJERE

- središnja vjerska emisija

- petkom u 17:30

SUSRET S IZVOROM

- komentar nedjeljnog Evangelja
- nedjeljom u 8:30

Jurja Dobrile 6, Pazin - tel: 052/ 88 77 11
www.radiolistra.hr